

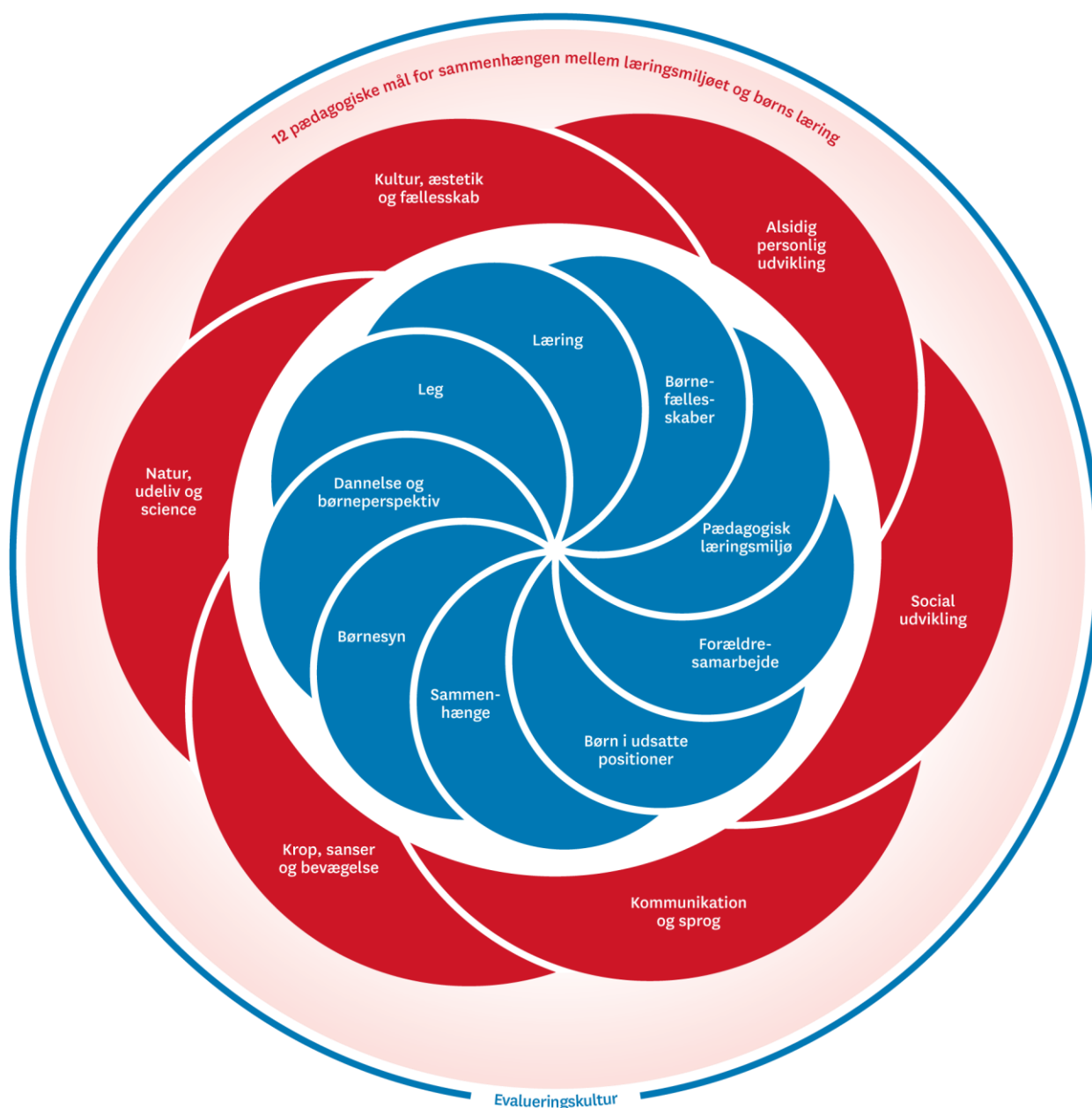
Pædagogisk læreplan for Ulvemosehuset 2021-2022

I Ulvemosehuset lægger vi vægt på at alle børn oplever sig som en betydningsfuld bidragsyder i flere fællesskaber!

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse. Loven og bekendtgørelsen er udfoldet i publikationen [Den](#)

[styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold.](#)

Publikationen samler og formidler alle relevante krav til arbejdet med den pædagogiske læreplan og er dermed en forudsætning for at udarbejde den pædagogiske læreplan. Derfor henvises der gennem skabelonen løbende til publikationen. På sidste side i skabelonen er der yderligere information om relevante inspirationsmaterialer.

Hvem er vi?

Vi er en skøn lille integreret institution i Rungsted. Vi bor i et dejligt bindingsværkshus fra 1900 i to etager, der er lidt upraktisk, men fuld af sjæl, trapper og mange rum, i hele huset arbejder vi med at inddele børnene i mindre grupper for at skabe små, trygge miljøer i det store fællesskab. Rummene og møblerne er fleksible og indretningen bliver organiseret i legemiljøer, som tilpasses hvor børnene er lige nu og her. Generelt er vi meget opmærksomme på, at børnene bliver mødt ud fra deres alder og udvikling. Vi er meget optaget af at gribe børnenes perspektiv, fordi vi ved at det giver den bedste forudsætning for trivsel, dannelse, udvikling og læring.

Vi bor ved Rungsted station, dette giver os gode muligheder for at komme på ture. Vores uderum er en stor del af vores læringsmiljø - en stor have med bålhytte, køkkenhave, klatreredskeer, rut-sjebaner m.m. der giver mange legemuligheder, planlagte som spontane.

Vi har 2 Christianicykler, som vi bruger til ture i nærmiljøet. skoven har vi tæt på, en alsidig skov med vekslende terræn, bålhytte og mange stier, vi har kort til stranden, havnen, Karen Blixens have, skov, heste, køer og Rungsted gård med trampoliner.

Ulvemosehuset er en lille institution med 42 børn i alderen 0-6 år.

Vi har 1 vuggestuegruppe med 16 børn, 2 pædagoger og 4 medhjælpere som ligger i stueetagen og 1 børnehavegruppe med 26 børn, 2 pædagoger og 2 medhjælpere som ligger på 1. sal

Vi har en køkkendame, som tilbereder en sund og alsidig frokost fra Fru. Hansens kælder til alle børn, de medbringer en madpakke til om eftermiddagen.

Ulvemosehuset har tilkaldevikarer, som vi tilstræber, er kendte ansigter i huset.

Vi har en synlig leder, som ofte er ude blandt både børn, forældre og personale.

Vi ser os som et hus og går ind for nabo-hjælp.

Ulvemosehuset er placeret lige ved siden af Rungsted skole, som er vores primærskole og dermed den skole, som vi samarbejder med i den gode overgang fra børnehave til skole.

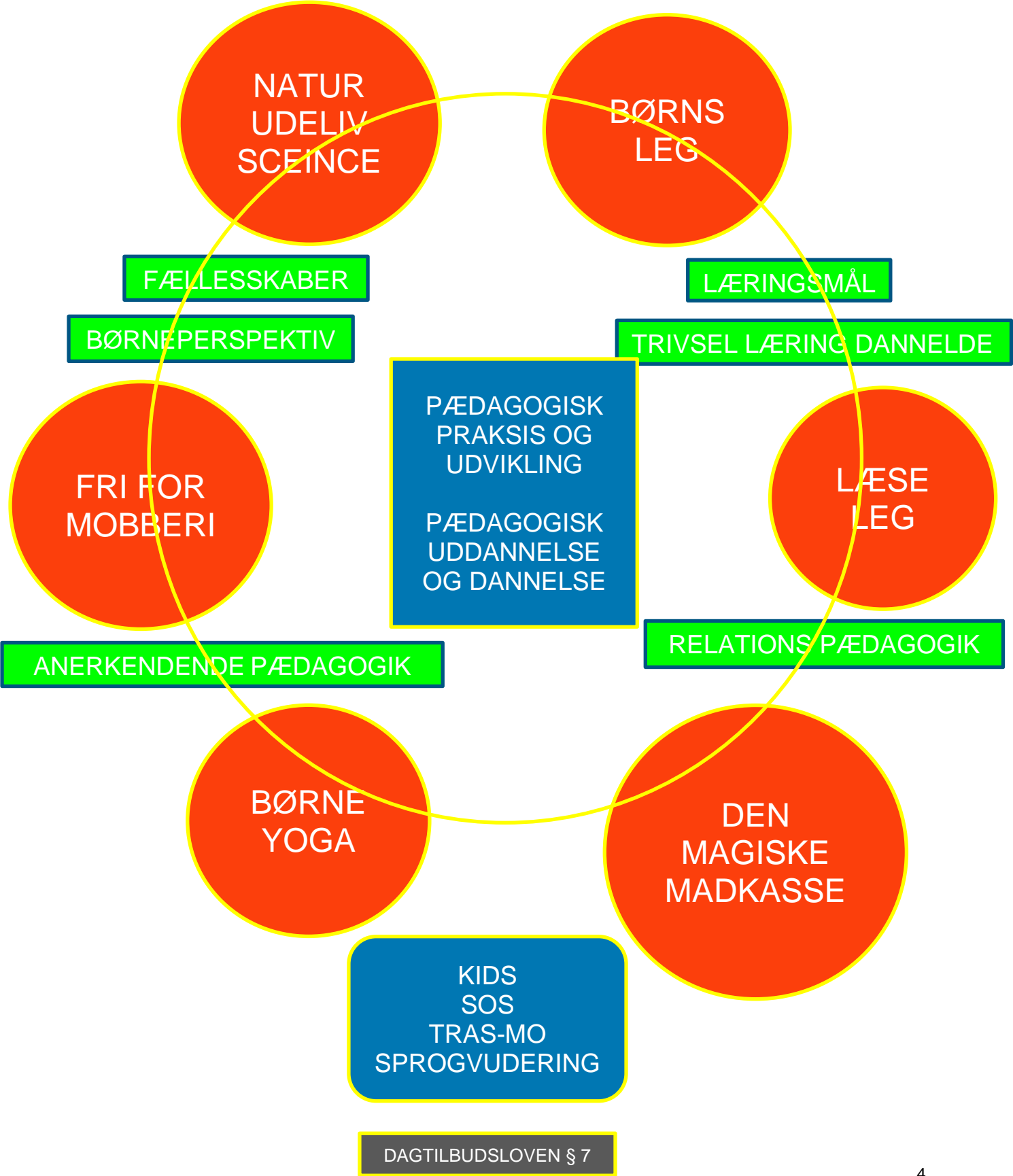
I Ulvemosehuset lægger vi vægt på at alle børn oplever sig som en betydningsfuld bidragsyder i flere fællesskaber. Det enkelte barn skal opleve sig som set og hørt.

Vi vil gerne at børn erfarer, at vi er forskellige og rummer forskelligheden i et fællesskab, hvor vi lærer at drage omsorg for og tage hensyn til hinanden. Dette gælder både ved voksen-barn og barn-barn.

Dette gør vi ved at være i øjenhøjde med barnet og være nysgerrig på barnets intentioner. Vi hjælper børnene med at sætte ord på følelser og intentioner og hjælpe dem til handlemuligheder, når der er udfordringer - både ved de svære og de spændende. For at opnå nærvær og bedst plads til det enkelte barn, deler vi børnene op i mindre grupper, så vidt det er muligt. Når vi opdeler børn i grupper, har vi altid gjort os nogle overvejelser om bl.a. alder, udvikling, venskaber, det børn er optaget af eller andet.

Vi vægter høj faglighed - hele tiden at være optaget af øget forståelse og indsigt i en optimerende praksis, der vil fremme vores intentioner og ønsker for børnene, deres familier og basere sig på "Nye styrket pædagogiske læreplaner", "Hørsholm strategien" og "Hørsholm kommune Vision 0-18 år", hvor vi har valgt at arbejde med "Dannelse og livsduelighed", "Trivsel, tryghed og fællesskab" og "Høj faglighed"

**ULVEMOSEHUSET
EN DIAMANT – DER FUNKLER**
I Ulvemosehuset skal alle børn opleve sig,
som betydningsfulde bidragydere i flere fælles-
skaber

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag.”

”Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark.”

”De centrale elementer er:

- **Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- **Sammenhæng til børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.”

”Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud.”

”Nogle elementer i form af fx børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer som fx arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 14

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Børnesyn

I Ulvemosehuset ser vi børnene som unikke individer med hver deres muligheder, ret til at udfolde sig i vores fællesskab. Børnene har hver især behov for omsorgsfulde og nærværende voksne, der tilpasser forventninger og udfordrer det enkelte barns behov for udvikling. I takt med at barnet modnes øges dets selvbestemmelse og mulighed for at deltage i fællesskabet. Vi afstemmer derfor krav og forventninger til det enkelte barn ud fra alder og nærmeste udviklingszone.

Børn har forskellige interesser, forskellige behov og forskellige måder at lære på. Der er derfor plads til både de store og de små fællesskaber i institutionen, da hvert barn udfolder sig og lærer forskelligt afhængig af kontekst. Vi er meget optaget af, at rammerne om barnet skal skabe de bedste muligheder for trivsel og læring.

I de planlagte legeaktiviteter arbejder vi med at følge barnets spor og interesse. Hvis en tilrettelagt aktivitet ikke interesserer barnet eller børnegruppen, skal der være plads og mulighed for at børnenes interesse kommer i centrum. Vi ved at børn lære bedst, når de er optaget af ting eller aktiviteter, der interesserer dem, vores arbejde er derfor at forene det pædagogiske mål med børnenes interesser og ønsker, barnets ønsker bliver dermed vejen til udvikling.

På vores stue har vi implementeret Fri for Mobberi massage. Vi oplever, at vores børn viser en stigende interesse for emnet. A siger: "Må jeg få massagebolden", B giver bolden til A, som straks går i gang med at massere B's ryg. Alle børn begynder at tage strømperne og afprøver det forskellige massageudstyr med fødderne.

Dannelse og børneperspektiv

I Ulvemosehuset øver børnene sig dagligt i at indgå i fællesskaber, i en vekselvirkning mellem egne behov og hensynet til fællesskabet. Igen vil vores krav og forventninger til det enkelte barn være forskellige, da ikke alle børn er samme sted i forhold til udvikling og dannelse. Nogle gange skal vi arbejde med nogle mere basale og grundlæggende ting hos det enkelte barn før barnet får en forståelse af hvad det vil sige at være en del af et fællesskab. Andre gange kan der stilles allerede svarende krav og forventninger til barnet.

I daginstitutionen har vi en særlig opgave i at øve deltagelse i forskellige forpligtende fællesskaber, da netop dette er vanskeligt at øve hjemme, hvor barnet ikke møder store børnegrupper og mange voksne hver dag. Vores praksis tilrettelægges under hensyn til børnenes perspektiv, dette sker både på baggrund af observationer af børnenes interesse og optagethed og gennem at give barnet indflydelse og egen virksomhed.

Vi skal åbne barnets verden ved at introducere og inddrage det i fælles beslutninger, der sker gennem opmuntring til deltagelse i demokratiske beslutninger, barnet skal stilles overfor simple valg, det kan håndtere og har kompetence til. Her vil barnet blive øvet følelsesmæssigt og trænet

i at kunne bære, at det ønskede ikke altid bliver til noget, fordi den demokratiske beslutning måske gik i en anden retning.

Leg og Læring

I ulvemosehuset er legen grundlæggende for børnenes virksomhed. Legen skaber grundlag for barnets udvikling af dets sociale kompetencer og bidrager til kreativitet, fantasi og sproglig udvikling. Legen skal have plads og inspiration for at kunne udvikles, det sker både gennem aktiv deltagelse fra den voksnes side og gennem tilrettelæggelse af spændende, inspirerende lege- og læringsmiljøer. Børnene skal være medskabende af læringsmiljøerne. Dette praktiserer vi bl.a. ved at observere børnenes leg. Jævnligt spørger vi børnene, hvad de har lyst til at lege og vi skaber sammen læringsmiljøer, som kombinerer de forskellige ønsker.

Leg og læring er tæt forbundet, og det er vanskeligt at forestille sig leg uden læring. For det lille barn er læring en kropslig og sanselig oplevelse, oftest er aktiv deltagelse en forudsætning for læring. Barnet skal mødes af inspirerende voksne, som tør gå på opdagelse mellem aktiviteter og igennem projekter og forløb. Vi skal have fokus på barnets nærmeste udviklingszone. Det vil sige, at vi hele tiden stiller os der, hvor der er trygt og samtidig udfordrende at lære nyt. Den voksne skal eksperimentere sammen med barnet og gøre nye opdagelser og erkendelser. Vi øver os i, ikke altid at give barnet svarene, men at være udforskende og undersøgende sammen med barnet.

A er færdig med at spise frokost. Døren ind til legestuen åbnes og A begynder at lege med gravkøen. "Jeg graver!" A får øje på sin tøjkasse, som står i vindueskarmen. A råber "Min kasse!", tøj af, putte. A tager fat i X og råber "Min kasse!" X giver ham kassen. A begynder selv at tage sit tøj af og lægger det i kassen. "Sut!", siger A. X smiler og siger at A kan lege videre og at det lige om lidt er hans tur til at tisse og få skiftet ble. Derefter vil han få sin sut. A begynder på eget initiativ at hjælpe B med at tage strømperne af. C finder B's kasse og løber over til ham med kassen. B smiler.

Børnefællesskaber

I Ulvemosehuset lægger vi vægt på at alle børn oplever sig som en betydningsfuld bidragsyder i flere fællesskaber. Det enkelte barn skal opleve sig som set og hørt.

Vi vil gerne at børn erfarer, at vi er forskellige og rummer forskelligheden i et fællesskab, hvor vi lærer at drage omsorg for og tage hensyn til hinanden. Dette gælder både ved voksen-barn og barn-barn. Dette gør vi ved at være i øjenhøjde med barnet og være nysgerrig på barnets intentioner. Vi hjælper børnene med at sætte ord på følelser og intentioner og hjælpe dem til handlemuligheder, når der er udfordringer - både ved de svære og de spændende.

Barnet skal være et skattet medlem af børnefællesskabet. Vi har ansvaret for, at alle børnefællesskaber er givende for alle. Børnefællesskaberne er både egne selvvalgte fællesskaber, hvor en mindre vennegruppe finder sammen, samt de voksenunderstøttede fællesskaber. Hvis børnefællesskaberne ikke fungerer, griber vi ind. Det kan være ved at sætte en lille gruppe børn sammen, for der igennem at sikre trivsel hos alle. Det kan også være, at vi igangsætter aktiviteter med udgangspunkt i interesserne hos det barn, der skal have hjælp til at komme ind i fællesskabet. Vi positionerer os ofte ved siden af børnefællesskaberne. Vi observerer, holder øjemed, inspirerer eller er med til at hjælpe børnene hvis de har behov for det.

Vi har to drenge, der indimellem keder sig på legepladsen. Det har etableret en klub, hvor der er hierarki og hvor de bestemmer, hvem der er inde og hvem der er ude og lever regler, der bevidst ekskluderer andre børn. For at holde fokus på fællesskabet har en pædagog haft en snak med børnene, hvor de er blevet gjort opmærksomme på, at denne klub ikke gavner fællesskabet. Den

voksne har anerkendt deres ønske om at lave en klub, men børnene er blevet gjort opmærksomme på, at den nye klub skal være for alle, og børnene har så haft medbestemmelse, hvor de har valgt at lave en indianerklub, og vi er så i gang med en proces, hvor børnene er med til at forme denne klub med nogle fælles regler. Det er vigtigt at få skabt nogle fælles rammer for den klub, som alle kan være en del af, både børn og voksne og at de demokratiske spilleregler kommer i spil.

Pædagogisk læringsmiljø

Et godt læringsmiljø er afgørende for at børn lærer, trives og udvikler sig. Dette består af alle de muligheder for udvikling, trivsel og læring, som institutionen giver børnene. Læringsmiljøer handler blandt andet om, hvordan dagen og aktiviteterne bliver rammesat, organiseret og tilrettelagt. Et godt læringsmiljø bygger på et samspil mellem strukturer og processer. De strukturelle faktorer er for eksempel vores normering, personalets uddannelse, børnegruppens størrelse og fysiske rammer. Processerne er forældresamarbejdet, pædagogiske didaktiske overvejelser, det empatiske samspil børn imellem, imellem barn/voksen og mellem det pædagogiske personale og forældregruppen.

Vi har derfor løbende et blik for, hvordan praksis kan rammesættes, organiseres og tilrettelægges, så børnene får de bedste betingelser for at lære og udvikle sig. Vi bestræber os på at dele børnegruppen op i mindre grupper, så samspillet med en voksen hele tiden er en del af vores fokus. I Ulvemosehuset er børnenes læring og udvikling en vekslen mellem børneinitierede leg, voksenplanlagte aktiviteter og rutinesituationer, som frokosten og i alle de andre situationer af kortere eller længere varighed, som spontant opstår i løbet af dagen.

Læringsmiljøet er hele dagen i Ulvemosehuset 7.15 – 17.00, f.eks. under samlingerne, frokosten, i garderoben hvor børnene får tøj på, i de planlagte aktiviteter og i børnenes leg. Vi etablerer et pædagogisk læringsmiljø i de daglige rutiner, ved at tale med barnet, mens det for eksempel får skiftet ble, tager tøj på, så barnet får stimuleret sin følelsesmæssige tilknytning og sproglige udvikling og barnet støttes i selvhjulpen hed ved at tage flyverdragten på selv. Vi lærer vores børn at tage hensyn til andre ved frokosten og hjælpe til ved borddækningen, som en del af arbejdet med barnets alsidige personlige udvikling og sociale udvikling mv. I vores dagligdag stiller vi hele tiden alderssvarende krav til barnet.

Vi arbejder med zonen for nærmeste udvikling, som betyder, at det barnet kan i dag med voksenstøtte, kan det i morgen selvstændigt. Zonen for nærmeste udvikling bruger vi i de daglige rutiner og når vi skal sætte læring aktiviteter i gang, så aktiviteten/legen er alderssvarende til barnets udvikling og formåen. Vi udfordrer gerne barnet, men aldrig så det bliver for svært for barnet, da dette kan medføre at barnet mister interessen og føler sig mindre værd. Vi har fokus på hvor vi i læringsmiljøet placerer os i forhold til barnet.

I vores institution er fokus især rettet mod sociale kompetencer og sprog. Vi brænder for at inkludere børnene i fællesskaber og for børnenes sproglige udvikling. Vi tilstræber at planlægge og gennemføre aktiviteter ud fra det enkelte barns og fællesskabets behov.

Al samvær baserer sig på en anerkendende tilgang, nærvær, nysgerrighed på barnets og gruppens intentioner. Vi vægter at se hver enkelt og give plads til at alle må være sin egen, styrke barnets selvværd, arbejde ud fra en forståelse af, at alle har en vigtig plads i fællesskabet og at al samvær mellem mennesker betyder noget for, hvordan vi oplever os selv og vores omverden. I Ulvemosehuset er vi anerkendende og er har fokus på børnenes historie i hverdagen, der skal være tid til fordybelse.

Vi vægter høj faglighed - hele tiden at være optaget af øget forståelse og indsigt i en optimerende praksis, der vil fremme vores intentioner og ønsker for børnene, deres familier og basere "Den styrket pædagogiske læreplaner" og "Hørsholm strategien".

Vi arbejder med uge og måneds planer og årshjul, som tager sit udgangspunkt i børnenes læringsparathed, alder, kompetencer, kommende overgange, eventuelle særlige behov og i forhold til vores læreplaner. I vores planlægning har vi taget udgangspunkt i forskellige behov. Vi er bevidste om børnenes leg. Vi leger med for at nuancere legen og udfordre børnene i deres leg. Vi er i øjenhøjde med børnene, vi sidder på gulvet/jorden, på knæ og på hug, ved større børn på en lav stol altid i øjenhøjde med barnet. Vi har 5 turtagning dvs. når vi snakker med et barn, kigger vi det i øjnene og taler sammen med barnet frem og tilbage 5 gange.

Vi laver LæseLeg, personalet læser en bog sammen med barnet, medarbejderen kigger barnet i øjnene og man taler om bogen og alt efter alder arbejder man med bogen. Når det pædagogiske personale laver en aktivitet som LæseLeg er man fredet, dvs. man bliver siddende, de andre personer tager sig af alt der sker omkring en.

Leg er en stor del af børns liv og meget læring kan og skal læres ind, så vi er meget bevidste om børnenes leg. Vi leger med i børnenes leg og vise både vej og følger børnene spor for at nuancere legen og udfordre børnene i deres leg. Vi går foran børnene, sammen med børnene og efter børnene. Dvs. Vi starter en restaurant og inviterer børnene med i legen, vi leger med børnene i restaurant og spørger dem om vi må købe en varm pizza og vise hvordan man betaler, børnene

er i gang med at lege restaurant, vi går hen og spørger om vi må købe en pizza, vi inviterer børn som ikke er med i legen ind i legen og viser hvad de kan lave af mad.

Vi arbejder efter, at barnet skal føle sig betydningsfuld og vigtig. I UMH arbejder vi med sprog i stort set alt hvad vi gør. Vi sætter ord på handlinger og følelser, vores såvel som børnenes. Børnene har en makker, som de kan spørge om hjælp til f.eks. påklædning og hjælp til madpakken, makkeren tager imod det nye vuggestuebarn som starter i børnehaven og sørger for at det har det godt og kommer ind i legene osv.

Vi følger så vidt muligt børnenes spor i vores aktiviteter. Det oprindelige mål med aktiviteten, kan sagtens ændre sig undervejs, hvis vi ser, at børnene går en anden retning. Vi har positive forventninger til alle vores børn. UMH arbejder med børnene i øjenhøjde. Alle børn er lige meget værd og alle bidrager til fællesskabet. Dette gøres med den anerkendende tilgang og italesættelse af dette overfor børnene.

Børnene er ofte delt op i grupper i vores aktiviteter, som ture og kreative sysler. Grupperne er delt op på tværs af alder og køn, men med blik på dannelse af nye relationer eller relationer, der skal styrkes. Vi arbejder med at styrke børnenes selvhjulpen.

Vi bestræber os på at skabe læringsmiljøer af høj kvalitet, som understøtter barnets og gruppens kropslige, sociale, emotionelle og kognitive læring og udvikling. Dette sker i pædagogiske overvejelser, hvor viden om børnegruppens behov og børnenes perspektiv inddrages til arbejdet med læringsmiljøerne. I ulvemosehuset har vi fokus på læringsmiljøet og vi har systematisk evaluering på vores personalemøder, hvor vores faglige refleksioner spiller en stor rolle for det fremtidige arbejde med læringsmiljøerne.

Vores Pædagogiske læringsmiljøer i Ulvemosehuset, skal altid tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børneperspektivet, deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger. For os er det vigtigt at børnene er aktive deltagere i hverdagen. Det vil sige at de er medspillere og indgår aktivt i de børnefællesskaber de er en del af. Vores aktiviteter er bestemt af overordnede temaer, årstiderne og børnenes lege. Vi støtter op om børnenes udvikling, hvad enten det er i gruppen eller i forhold til deres egne kompetencer og nærmeste udviklingszone.

Det pædagogiske personale arbejder med en klar rollefordeling i vores planlagte vokseninitierede aktiviteter, da dette skaber det bedste læringsrum med nærværende voksne. Vi er i Ulvemosehuset meget opmærksomme på, at hvis barnet ikke føler sig tryk og har tilknytning til en nærværende voksen, vil det ikke trives, kunne lære eller udvikle sig. Derfor har vi meget fokus på, at tilknytningen og interaktionen mellem barnet og den voksne, er af høj kvalitet. Tilknytningen udvikles både i vores planlagte pædagogiske aktiviteter og rutinesituationer i løbet af dagen. Det som oftest opleves som rent praktiske forløb og som blot bliver betragtet som en overgang mellem aktiviteterne, er med nærværende voksne, et læringsmiljø med muligheder med hensyn til omsorg, nærvær, tålmodighed, læring udvikling m.m. Derfor husker vi os selv på, at vi i Ulvemosehuset skal være nærværende overfor børnene.

Vi prioriterer samarbejdet med forældrene meget højt og vi tror på den gode historie. Leg er en stor del af børns liv og meget læring kan og skal læres ind, så vi er meget bevidste om børnenes leg. Vi har positive forventninger til alle vores børn.

Årshjul for vuggestue og børnehave

JANUAR

H.C. Andersen tema

Vi arbejder med forskellige af H. C. Andersens eventyr, som er valgt på baggrund af børnenes alder og gruppesammensætning.

Vinter

Vi laver fuglekugler og undersøger hvilke fugle vi har i vores have, hvad de hedder, hvad de spiser, hvor de eventuelt kommer fra og måske er på vej hen. Vi laver forsøg med vand og is, varmt og koldt og leger med og i sneen – hvis vi er så heldige at der kommer noget.

FEBRUAR

Fastelavn

Vi maler fastelavnstønder, lave pynt til ophæng, masker og holder fastelavnsfest fredagen før fastelavnssøndag.

Skolegruppen besøger Rungsted skole.

14. februar St. Valentinsdag

Vi klipper hjerter og laver små kort med kærlige hilsner børnene kan give til deres forældre.

MARTS

Påske

Vi fortæller om, hvorfor vi holder påske.

Vi laver pynt til ophæng, klipper gækkebreve, sår karse og dagen før påskeferien, spiser vi påskefrokost og får forhåbentligt besøg af påskeharen, som måske smider påskeæg i haven.

APRIL

Køkkenhaven

Vi sår og forspirer, passe haven og bedene og snakke om "fra jord til bord".

Afslutning for skolegruppen

Sidste dag skolegruppen har i børnehaven, holder de afslutning for alle børnehavebørn.

Den sidste fredag inden skolestart inviterer vi skolegruppen til fest i børnehaven.

MAJ

Vi vil på forskellige måder arbejde med emner omkring naturen og dyrene i Danmark.

Vi vil blandt andet bruge det materiale, vi har modtaget fra Naturstyrelsen og vi køre med bus og besøger "Bedstemor Anns" bondegård.

Blomstens dag

Børnene medbringer hver især en plante/blomst, som vi sammen vil plante i højbedene i haven.

JUNI

Olympiade

Vi træner op til Olympiaden /den store finale som afholdes sidst i juni. Børnene vil kunne vælge mellem flere forskellige discipliner og selvfølgelig skal vi have lavet medaljer.

Sankt Hans

Vuggestuen finder grene i skoven til bålet.

Skolegruppen laver en heks til bålet, som vi tænder på parkeringspladsen. Vi synger midsommervisen, Lille Peter edderkop og Heksemutter hygger os og spiser pølsehorn.

Grundlovsdag

Vi taler med børnene om, hvorfor i dag er en helt særlig dag, vi laver vores egen lille lovebog i børnehaven og prøver at spille små seancer ud fra den.

JULI

Sommer og mange holder ferie

Vi skal hygge os på legepladsen – lege med vand, spise af vores køkkenhave, vi skal på ture og nyde vores nærområde.

AUGUST

Sommerfest

Vi skal forberede festen.'

Vores køkkenhave

Vi skal høste fra vores køkkenhave, plukke bær og lave hjemmelavet syltetøj og saft.

SEPTEMBER

Kunstprojekt

Vi skal arbejder med forskellige materialer og udtryksformer

Skolegruppen tager til Statens Museum for Kunst. Her vil børnene på et lille kursus guides gennem et forløb, som afsluttes med, at børnene selv fremstiller et lille værk. Vi vil efterfølgende holde fernisering for familierne i børnehaven.

OKTOBER

Halloween

Vi klipper og klitrer Halloween pynt, udhuler græskar, læser uhyggelige historier og afslutter, i børnehaven, med en stor Halloweenfest.

Bag for en sag

Vi skal alle bage kager, som vi håber at tjene (mange) penge på, som vi kan sende til Børns Vilkår

NOVEMBER

Folk og Røvere i Kardemomme by

Skolegruppen arbejder med Folk og Røvere i Kardemomme by, vi læser historien, laver udklip og pynter stuen. Vi slutter af med at tage til Bellevue Teater og ser forestillingen der.

Forberedelser til julemåneden

Vi klipper julepynt, pynter op til jul, øver julesange og begynder så småt på julegaverne til forældrene.

DECEMBER

Julemåned

Vi fortsætter det vi startede på i november, spiser Risengrød, besøger Rungsted kirke og selvfølgelig skal vi jo prøve at finde julemanden – han plejer at gemme sig i skoven og vi plejer at finde ham, så mon ikke vi også gør det i år;-) Vi har julekalender, hvor hvert barn en dag, kommer med et julekort.

Lucia

Skolegruppen øver Lucia og går optog den 13/12 – i år håber vi at kunne invitere børnenes familier.

kære forældre på troldungerstue!

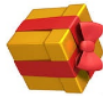
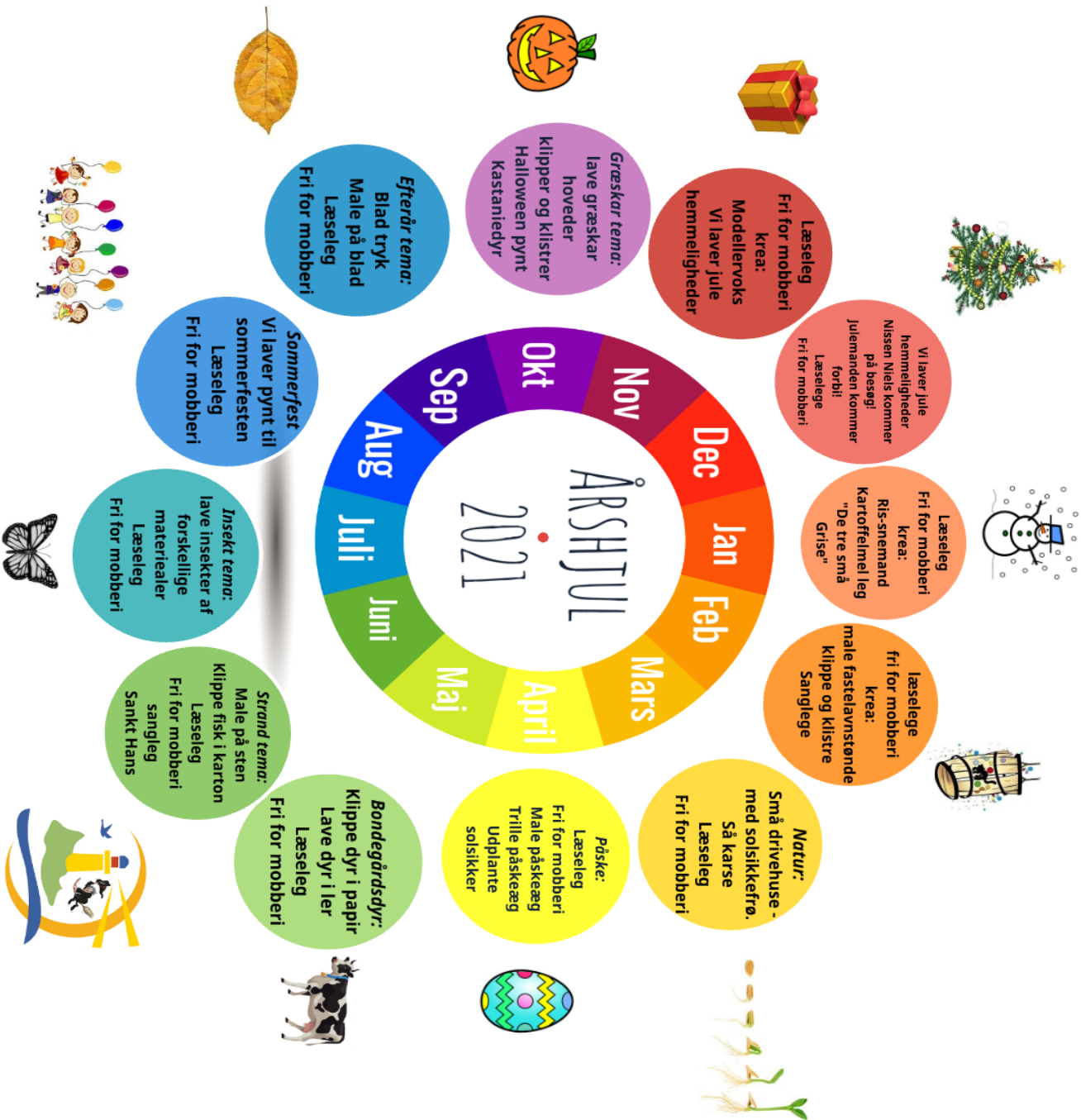
Stuens årshjul ruller af sted, og vi glæder os til årsgang.

Vores mål er børnenes trivsel og udvikling med fokus på styrkede læreplaner :

1. Alsidig personlig udvikling
2. Social udvikling
3. Kommunikation og sprog
4. Krop, sanser og bevægelse
5. Natur, udeliv og science
6. Kultur, æstetik og fællesskab.

Årshjulet skal ikke ses som absolut. Det kan undertiden punkterer og kører af sporet.

Derfor kan der komme justeringer Kærlig hiisen Troldungerstuen

Ugens rytme i børnehaven

Mandag

Til morgensamling: Fri for Mopperi – for alle.

På tur – for alle.

Tirsdag

Til morgensamling: Fri for Mopperi – for alle.

Aktivitet på baggrund af månedens tema - for alle.

Onsdag

Morgensamling: Læse/leg – for alle.

Aktivitet på baggrund af månedens tema – stuen

Vi leger skole - Skolegruppen

Torsdag

Til morgensamling: Læse/leg – for alle

Aktivitet på baggrund af månedens tema – for alle

Fredag

Til morgensamling: Vi snakker om ugen, der er gået.

Sang og musik sammen med vuggestuen.

Lege – for stuen.

Vi leger skole – skolegruppen.

Ugens rytme i Vuggestuen

Mandag

Aktivitet 1 Kreativt værksted

Aktivitet 2 På tur med Christiania cykler

Tirsdag

Aktivitet 1 På tur med klapvogn

Aktivitet 2 Krop og bevægelse

Onsdag

Aktivitet 1 Krop og bevægelse

Aktivitet 2 I haven og lege

Torsdag

Aktivitet 1 I haven og lege

Aktivitet 2 Kreativt værksted

Fredag

Aktivitet 1 Sang og musik for alle

Aktivitet 2 I have og lege med vennerne

Dagens rytme i børnehaven

Kl. 7.15 Ulvemosehuset åbner, vuggestuebørn og børnehavebørn møder ind i vuggestuen.

Vi starter stille og roligt, vi snakker sammen om hvad vi har oplevet i går eller i weekenden. Store og små leger sammen, gyngen er fremme, der bliver lavet huler, lagt puslespil og lavet perler. Det er rart at se sine venner igen.

Kl. 8.00 Vi går op i børnehaven.

Kl. 9.00 Vi holder samling.

Kl. 9.30 Vi følger vores uge- månedsprogram frem til frokost.

Kl. 11.00 Vi spiser frokost – personalet spiser et pædagogisk måltid med børnene, inspirerer og opfordrer til at smage på maden og læser en historie eller sludrer med børnene om løst og fast.

Kl. 11.30 – 12.00 Vi rydder op, tager overtøj på og gør klar til legepladsen. Sovebørn puttes.

Kl. 12.00 – 14.00 Vi er på legepladsen.

Kl. 14 – 17 Så er det tid til madpakker, vi hygger på stuerne, fortsætter måske noget der ikke blev færdig tidligere på dagen, leger og børnene bliver hentet.

Dagens rytme i vuggestuen

Kl. 7.15 Ulvemoset åbner, vuggestuebørn og børnehavebørn møder ind i vuggestuen. Vi starter stille og roligt, vi snakker sammen om hvad vi har oplevet i går eller i weekenden. Store og små leger sammen, gyngen er fremme, der bliver lavet huler, lagt puslespil og lavet perler. Det er rart at se sine venner igen.

Kl. 8.00 Ulveungerne går op i børnehaven.

Kl. 8.55 – 9.10 Vi holder samling i vores spisestue, hvor børnene får et stykke rugbrød med smør og en kop vand. Vi siger godmorgen til hinanden, synger navnesangen eller synger sange fra vores sangkuffert, hvor der ligger temabestemte sang figurer, som børnene selv vælger ud fra.

Kl. 9.15 Dagen aktivitet starter – den kan ses på aktivitetskalenderen. Aktiviteterne er enten alders opdelt eller blandede.

Kl. 10.30 Vi spiser frokost i spisestuen, maden kommer fra Fru. Hansens kælder og bliver tilberedt af vores køkkendame Lisa. Vi spiser i tre grupper, hvor hver gruppe har deres egen mad, vi snakker om maden og alt hvad det indbefatter, vi benytter os af Mad-Læring, hvor det vigtigste mål er, at børnene får kendskab til mange forskellige madtyper og får en god madkultur.

Kl. 11 – 11.30 Når børnene er færdige med at spise, går de ind på legestuen, hvor en voksen laver LæseLeg med børnene, det vigtigste mål er at børnene kommer til at holde af bøger og dets indhold. Den voksne læser højt af forskellige bøger, snakker med børnene om indholdet af bøgerne, børnene byder ind med hvad de ser i bøgerne eller kan huske at fra sidst. Vi kan også synge en sang om et dyr i bogen.

Kl. 11 – 12 Børnene bliver skiftet, øver sig på at tage tøjet af selv og gå på wc, når de er parate til det. Børnene bliver puttet i barnevogne og i krybber. Børn over 2 år bliver puttet i soverummet, hvor de falder i søvn til klassisk musik.

Kl. 12.30 – 14 Børnene vågner lige så stille fra luren, vi hygger os på stuen, snakker sammen, læser bøger, tegner eller leger med legetøjet.

Kl. 13.40 Børnene får deres medbragte frugtmadpakker, vi serverer et glas mælk og vand til. Her taler vi om familien, søskende og venner, (hunden), hvem som henter og hvad der er i madpakken. Børnene øver sig på at holde styr på madpakken, tilslut at lukke den og lægge den i kassen.

Kl. 14 – 17 Mens nogen stadigvæk spiser, går andre i gang med at lege, er det godt vejr går vi ud i haven og leger med venner og søskende.

Er vi på stuen gynger vi med vennerne, spiller med bolde, danser til musik og synger med, leger i huler og holder picnic derinde, laver legemad til alle gerne Kakao eller te med kage, pizza eller pølser og m.m. Vi læser også gerne i nogle bøger efter børnenes valg.

Samarbejde med forældre om børns læring

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 24-25

Ulvemosehuset er beliggende i et ressourcestærkt område, hvor børnene er mange timer i institutionen. Vi gør meget ud af vores samarbejde med forældrene, de er de primære omsorgspersoner i børnenes liv. Dette samarbejde betyder meget for os i vores arbejde med børnene.

Forældrene og børnene er vores grundlag og kunder, det har vi stor respekt for. Familierne har aktivt tilvalgt Ulvemosehuset og ventet længe på en plads hos os. Vi har eksempler på nogle, der har valgt at blive hjemme med deres barn/børn op til et år. Mange kommer fra andre institutioner, hvor de venter på en plads i Ulvemosehuset.

Vi er en slags landsby institution, det vil sige, at alle kommer fra Rungsted, mange af børnene er søskende, fætre eller kusiner, naboer og/eller bedste venner. Børnene har ofte venner med hjem. Forældrene er højtuddannede og forventer et højt fagligt niveau af personalet, at vi kan bidrage med pædagogiske input, argumentere for vores pædagogiske linje og er i stand til at indgå i et tæt samarbejde baseret på både ris og ros.

Personalet er i tæt dialog med forældrene, når barnet starter har vi afsat 14 dage til indkøring, her får personalet en dyb forståelse om barnet, overleveret fra forældrene, denne nære kontakt fortsætter vi med at have på daglig basis. Ulvemosehuset har fravalgt 3 mdr. samtale og 1 års samtalerne, da vi mener at det er bedre at bruge resurser i det daglige på at have garderobe snakke, og løbende at holde møder når det er nødvendigt med forældrene. Forældrene kan altid bede om en samtale, ligeledes kan personalet indkalde til samtale.

Det handler om at tale sammen om eventuelle udfordringer, som barnet har i hjemmet eller i institutionen, som det er vigtigt, man tager sig af i fællesskabet. Når vi deler vores viden, er det med til at give barnet en sammenhængende hverdag, der skaber tryghed og trivsel.

Der er flere forudsætninger for at vi kan skabe en vellykket dialog mellem forældre og pædagoger. For det første, at vi er åbne over for hinandens perspektiv, for det andet er det vigtigt at sikre os at vi ikke taler forbi hinanden – noget, som let kan ske, fordi vi kan have forskellige ståsteder og perspektiver på barnet og børnegruppen, men også forskellig opfattelse af, hvad f.eks. læring, skoleparathed og sproglig udvikling er. Derfor er det vigtigt at vi sammen skaber et fælles sprog, som afsæt for en god dialog.

Ulvemosehuset forældrene bliver orienteret bl.a. gennem ugebrev fra Leder, om hvad der foregår i institutionen. Forældrene er altid velkomne til at ringe. I Ulvemosehuset bliver der skrevet dagbog næsten hver dag og lagt fotos ud på Aula, heri skal personalet beskrive de læreplansrelaterede aktiviteter som børnene møder i dagligdagen. Dette giver forældrene mulighed for at samtale med deres barn, om hvad det er interesseret i og hvad de laver når de er i institutionen, denne

samtale er meget vigtig i barnets trivsel og læring. Det tema institutionen arbejder med bliver forældrene orienteret om, sådan at de kan være med hjemme. I maj skal Ulvemosehuset på bondegårdstur, så hele maj arbejder vi med dyr på alle måder, dette giver forældrene mulighed for at være ekstra opmærksomme på at se på emnet og måske læse bøger med barnet om bondegårdsdyr eller tage ud og se på bondegårdsdyr sammen, derved får barnet en anden indfaldsvinkel til emnet, end det vi kan give i institutionen.

A's mor er positiv overrasket over, at A viser interesse for at klippe med en saks. Det har de ikke prøvet derhjemme. A vil også prøve aktiviteten derhjemme. Løbende udveksler pædagoger og forældre information om barnets udvikling.

Børn i udsatte positioner

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 26

Samfundet er i dag præget af, at man skal kunne begå sig i mange forskellige sociale arenaer. I disse arenaer er forskellige normer og regler gældende, og mestrer man ikke at navigere i dette, er man i fare for at blive ekskluderet. Det er derfor vigtigt, at vi arbejder med at støtte barnet i dets trivsel, udvikling og læring og lære barnet at mestre de mange forskellige arenaer. I ulvemosehuset arbejder vi med inklusion og med Mary fonden ”Fri for mobberi”, så alle børn i Ulvemosehuset, føler sig som en vigtig del af fællesskabet. Vores pædagogiske syn er at have et ressource-syn på barnet, ikke et fejlfinderssyn. Hvad kan barnet lige nu og hvordan støtter vi så barnet i at udvikle sig.

Den negativ sociale arvs psykologiske karakter kan vise sig ved intellektuelle, emotionelle og sociale vanskeligheder. Det er derfor vigtigt at vi ser efter muligheder gennem bevidst fokusering på styrkelse af den enkeltes barns læring, udvikling og trivsel, hvorved barnets kompetencer og de sociale omgivelser fremmes og risikoen for marginalisering mindskes. Vi arbejder i Ulvemosehuset med en anerkendende pædagogik og vi har fokus på hvordan forskellighed kan være en styrke. Vi er opmærksomme på, at de udsatte børn ofte kommer fra forskellige miljøer og har forskellige forudsætninger for deltagelse i de pædagogiske aktiviteter og læringsmiljøer som vi tilbyder. Vores arbejde er at se hvad det enkelte barn, i samspillet med gruppen, har brug for, for at styrke barnets sociale relationer, læring og skabe et rigt og aktivt læringsmiljø.

For at yde den bedste indsats for det udsatte barn er samarbejdet, det forebyggende arbejde og en tidlig indsats vigtig. Her er der både tale om det tværprofessionelle samarbejde med kommunens logopæd, pædagogiske konsulent, psykolog m.m., samarbejdet med forældrene og personalet imellem. Vi vægter meget at have en tæt og tillidsfuld daglig dialog med hinanden og forældrene, da en god kommunikation, ofte er med til at få en fælles forståelse for hvordan vi bedst muligt styrker barnets kompetenceudvikling og ressourcer. Det er vigtigt for os at alle børn føler sig anerkendt for hvem de er, føler sig værdifulde og føler at de bidrager til fællesskabet. Uanset hvilken baggrund, udviklingsniveau eller kultur de kommer fra.

Sammenhæng til børnehaveklassen

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 27

I Ulvemosehuset har vi valgt at vores kommende skolebørn har deres egen stue. Det giver gode muligheder for at give børnene et læringsrum, der understøtter nyttige kompetencer frem mod deres kommende skolegang.

Vi arbejder med forståelsen af at være en del af et fællesskab – at vi hver især er én del, der må tage ansvar for egen men også andres læring. Vi vægter højt at være medskabende for børnenes udvikling mod en stærk social forståelse, og dermed fremme de bedste forudsætninger for børnenes trivsel og læringsparathed.

Vi mener, at børnenes sproglige kompetencer har betydning for deres grundlæggende oplevelse af at kunne mestre de krav, en skoledag stiller. Det at kunne formulere sig og være i stand til at kommunikere med sin omverden, har stor betydning for, børnenes forudsætninger for aktiv deltagelse i mange sammenhænge og kontekster.

Mange elementer gør sig gældende for at understøtte og være medskabende for ovenstående.

Vi vil følgende give nogle eksempler på hvilke læringsprocesser, vi arbejder på baggrund af:

Hver onsdag og fredag leger vi skole. Vores primære fokus retter sig mod at give børnene en klar tro på egne evner og at de oplever sig som kompetente til at skulle starte i 0 klasse. Det er, som sådan, ikke vores intention, at børnene nødvendigvis skal lære hverken alfabetet eller kunne regne. Der er derimod godt rationale i at lære at holde styr på sit pennalhus, lægge sine opgaver i orden og på plads, vente på tur, at kunne lytte til andre og ikke mindst kunne forstå en fælles besked og øve sig på, at være i stand til at agere på en given opgave.

Vi har mange samtaler – om både stort og småt, vi stiller os underne og nysgerrige på børnene. Med et science didaktisk blik, kan vi skabe mange udviklende og givende samtaler, der (også)fremmer børnenes sproglige kompetencer. I et børneperspektiv åbner det plads og rum for deres mange spørgsmål, undren, nysgerrighed og nogle gange bekymringer. Vi bruger, i høj grad, også det læste ord, for at fremme børnenes sproglige udvikling. Vi har både i større projekt og i den almindelige hverdag højtlesning for børnene. Vi øver os på at kunne lytte til og reflektere over en historie. Vi arbejder med temaer som for eksempel eventyret H. C. Andersen og har i november måned et større projekt omkring Folk og Røvere i Kardemomme by, som vi afslutningsvis tager til Bellevue teater og ser forestillingen der.

Vi har i foråret et øget fokus på overgangen mellem børnehave og skole. Vi besøger Rungsted skole – mange af børnenes distriktsskole – og vi bor meget tæt på denne. Vi arbejder med ”Her er jeg”, som repræsenterer den fysiske ting, børnene tager med sig i overgangen. Vi holder den sidste fredag inden børnene går ud af børnehaven, en fest hvor vi takker for den tid de har gået i børnehaven og fejrer at de nu skal videre i deres liv.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29

Lokalsamfundet er et vigtigt element i børnenes oplevelse af deres omgivelser og verden. Når vi tager på ture ud af Ulvemosehuset lærer børnene om verden gennem sansning, sammenligninger og dialog. Vi sanser den verden der omgiver os, og børnene sanser årstidernes skiftene, dyr, planter og udeliv når vi tager på tur. På turene lære børnene at forholde sig til fremmede og kendte mennesker, som vi møder og snakker med.

Rungsted er et meget lokalt samfund, hvor man tit møder en man kender, det er hyggeligt og sjovt og barnet lærer at forholde sig til andre i forskellige kontekster. At møde en person i den forkerte kontekst er en udfordring for barnet at møde pædagogen i toget eller i en anden by, når man tror at pædagogen bor i institutionen, udfordre opfattelsen af verden og hvordan den hænger sammen. Derfor er det vigtigt at få indtryk og oplevelser som ligger udover institutionen, i tilgift til oplevelser med familien. Barnet undrer sig, hvordan fungerer verden, her har vi en opgave i at formidle forskellige indtryk fra det omgivende lokalsamfund.

Ulvemosehuset ligger ved Rungsted station, dette giver os gode muligheder for at komme på ture, vi tager toget til Skodsborg, hvor der er en dejlig stor ny naturlegeplads, til Nivå hvor der er en lille skøn gammel legeplads. Vi går en tur langs golfbanen hen til kaninerne eller over til toget og vinker til konduktøren, med elevatoren over til den anden sider og Rungsted skole, hvor vi møder gamle børn, større søskende og venner, som får sagt hej og giver et knus, videre til Karen Blixens have med skov, heste og køer. Videre til Rungstedgård med trampoliner, hvor vi bliver inviteret indenfor og opvartet af tjenerne, med Kakao og boller med ost.

Vi har 2 Christianicykler, som vi bruger til cykelture i lokalområdet, hvor vi møder beboere i området og har samtaler med dem. I skoven hvor vi møder lokale beboer på løbeture eller med hunde. Skoven har vi tæt på, en alsidig skov med vekslende terræn, bålhytte og mange stier, vi har kort til stranden, havnen hvor vi ser de store sejlskibe blive sat i vandet eller snakker om et barns sejltur til Hveen, hvor pædagogen netop har mødt barnet, hvilket udvikler sig til en samtale med forældrene senere på dagen om emnet.

Trommen med biblioteket og teater, her bliver vi gerne inviteret til at komme og se et teaterstykke. Rungsted kirke hvor præsten inviterer til gudstjeneste kun for os. Rungsted torv med Menu, vi handler meget i Menu, hvor børne gerne får deres egen indkøbsvogn og får til opgave, at tage skorper ned fra hylden i vognen og køre den til kassen, her møder vi gerne nogle søde mennesker, som gerne vil tale med børnene. Vi snakker med fiskehandleren som viser os hummeren fra akvariet eller en ældre dame som viser sig at være nabo til barnet.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

”Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal indtages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30

I Ulvemosehuset lægger vi vægt på nærværende, omsorg og tydelige voksne som er inspirerende. Voksne som har respekt for at børnene kan være igangtændte, og at deres valg af leg også kan være kilde til inspiration, læring og udvikling. Vores pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn kan indgå i forskellige og samtidig ligeværdige fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.

Vi har fokus på en demokratisk dannelse, og dét betyder, at hvert enkelt barn bliver hørt og har indflydelse, men også at det skal tage hensyn til fællesskabet.

Vi møder børnene anerkendende. Anerkendelse er en fundamental handling, som på sigt giver barnet selvværd til selv at have en aktiv stemme. Via legen og den legende tilgang vil vi støtte børnene i at dyrke deres egne lege interesser, samtidig med at vi styrker deres evne til at kunne forhandle med andre børn omkring dét at kunne opbygge og lege sammen. Vi vil understøtte at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser. Dette gælder både som tilskuer og som aktiv deltager. De kulturelle udtryksformer, æstetiske oplevelser og værdier er vigtige for dannelsen af vores egen identitet og forståelse af verden omkring os. Vi formidler vores værdier og traditioner når vi fejrer og forbereder højtiderne, når vi overlever sanglege, læser historier, synger og hører musik, når vi deltager i lokalsamfundets aktiviteter hvor menneskers tilhørsforhold styrkes.

Vi skal sørge for at der er solide rammer til at kunne stimulere børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed. Vi har fokus på at børnene italesætter deres oplevelser med egne ord og handlinger. Børnene skal have mulighed for at opbygge erfaring i at anvende forskellige materialer, redskaber og medier. Disse æstetiske erkendelser vil påvirke hvordan barnet ser på og forstår, sig selv og andre. At samle på små sejre som f.eks. selv at kunne tage sko på eller selv at kunne hælde vand i en kop. Disse hverdagshandlinger har et stort potentiale til at kunne blive til en æstetisk praksis. Dette er en vigtig del af barnets dannelse. Via æstetiske praksisser giver vi børn mulighed for at:

Bearbejde og kommunikere følelser, tanker og oplevelser

Udvikle empati og identitet

Udvikle fantasi og kreativitet

Udvikle æstetiske formsprog

Få større livsglæde og livskraft

Få stimuleret sanser, nysgerrighed og læring

Opnå æstetiske erkendelser og dannelse

Kilde: Den styrkede pædagogiske læreplan

Via den legende tilgang vil vi skærpe børnenes opmærksomhed på natur, mennesker og dyr. Vi har de ideelle rammer i Ulvhusets have til at udfolde de æstetiske praksisser. Hvert forår bliver den gamle have forvandlet. Medbragte planter (blomsterdag) fornyer bedene. Farver og duft spreder sig og stimuler sanserne. Her har børn og voksne en enestående chance for at omsætte processen "fra jord til bord til jord" på en bæredygtig måde. De erfaringer som børnene tilegner sig, giver en optimal mulighed for at skabe interaktion mellem tre læringstilgange (Austring og Sørensen, 2006).

Empirisk læring, (erfaring, oplevelse, opmærksomhed)

Æstetiske læring, (symbolsk, kulturelt, kommunikativt)

Diskursiv læring, (sproglig, analytisk, konceptuel)

Gennem denne tilgang til læring, danner børnene basis for, at deres sansemæssige opmærksomhed forbedres, fortolkningsevnen styrkes og følelsesdimensionen forfines.

Kilde: (Borup 2015)

Ulvemosehuset læringsmiljøer skal gengive en tydelig visuel kommunikation som skal være indbydende og inspirerende. Disse rammer skal fremme og støtte børnenes leg og læring.

Vores fysiske rammer er specielle da huset har en indretning og sjæl der er over 120 år gammel. Dette sætter et unik præg på vores dagligdag og vi vælger at se det som værende berigende og med muligheder frem for med forhindringer.

Vuggestuen (trolleunger) bor i stueetagen. Der er tre rum til rådighed og de har tydelige og indbydende læringsmiljøer. De store vinduer og højt til loftet giver en særlig stemning.

Børnehaven (ulveunger) bor på husets første sal. Her skaber de mange rum, store såvel som små, en mulighed for at opnå tryghed men også at kunne indgå i et større fællesskab.

Huset er og forbliver en del af vores børns æstetiske dannelse. Dynamikken i huset genererer fantasi via de mange etager, rum, og trapper.

Børnemiljøet er et samlende begreb for det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø, der i Ulvemosehuset er aktivt integreret i den pædagogiske praksis. Børnemiljøet vurderes i et børneperspektiv, hvor vi tager udgangspunkt i personalets observationer af børnene, i en aktiv og indlevende forældregruppe, og ved at inddrage børnene og deres meninger. Hos de mindste børn er det især personalets evne til at aflæse børnene, der er afsæt for ændringer og tiltag i det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø.

På alle stuer vægter vi derfor dialogen med børnene, da vi igennem denne dialog evaluerer og bliver opmærksomme på eventuelle ændringer i det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø. Når der skabes nye læringsmiljøer, tager vi højde for vores fysiske rammer. Vi vil skabe læringsmiljøer, der inviterer til leg, kreativitet og fordybelse, hvor børnene skal have mulighed for at være fysiske og motorisk aktive, både ude og inde. Børnene kan bl.a. være fysiske og motorisk aktive på legepladserne og i vores aktivitetsrum. På stuerne er der bl.a. mulighed for fordybelse med bøger, dialogisk læsning, massage, musik, yoga, rollelege, konstruktionslegetøj m.m. På alle stuer skabes der små rum i rummet, der tilgodeser den nuværende børnegrupes behov. Vi har fokus på, at vi fordeler os ud i alle de gode inde- og uderum vi har, således der er mere ro til nærvær, leg og fordybelse. Vi er bevidste om det æstetiske i forhold til læringsmiljøet igennem vores indregning af læringsmiljøer, og de muligheder vi skaber for børnenes udvikling og leg. Vi bruger aktivt æstetisk dokumentation, hvor børnene sætter fysiske spor. Vi bruger væggene til at udstille børnenes kreationer, samt hænge billeder op af vores pædagogiske aktiviteter og ture ud af huset.

I Ulvemosehuset har vi i de sidste 4 mdr. arbejdet på at optimere og fremme det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø indendørs. Vi har skabt bedre læringsmiljøer, der understøtter leg og aktiviteter for alle børn. Vi har først og fremmest haft fokus på at ændre på det strukturelle miljø via fysiske forandringer, der har højnet den processuelle kvalitet i vores læringsmiljøer og dermed det psykiske og æstetiske miljø. Vi har derfor skabt zoner, der tydeliggør rammerne. Det er zoner, der inspirer til leg, udfoldelse og fordybelse. Vi har skabt rum i rummene med legetøj og rekvisitter, der giver mening i forhold til den enkelte zone. Vi er stadigvæk i proces, den vil vare en rum tid endnu.

I vuggestuen skabt en afslapningszone med puder og bøger, der indbyder til en hyggelig rolig stund. Der er skabt huler børnene kan gemme sig lidt væk i, en bilzone, zoner til rollelege med dukker, køkkenting, samt en zone til de mindste børn med sansemotorisk legetøj så som rasle æg, sansepuder, sansekasser osv.

I børnehaven er der ved at blive lavet tydelige legeområder, der er lavet en læsekrog med madrasser og puder, et Playmobil område, lejligheden med legekøkkener, spisebord, stole, dukkeseng, barnevogn mm. og zoner til kreativ udfoldelse med perleplade område, hvor der er alle ting der skal bruges så som skabeloner.

Der er arbejdet med rum i rummet, for at give tydeligt afgrænset områder. Dette for at beskytte den leg børnene har, så der ikke er gennemgang i området. Til sammen vil det medføre et bedre psykisk og æstetisk børnemiljø. De nye zoner er tydelige og virker mere inspirerende på børnene samt indbyder mere til leg. Den nye indretning skal skabt ro til fordybelse og skulle gerne medføre, at børnene er i deres lege i længere tid. Det skal skabt vedholdenhed og koncentration og færre konflikter samt et lavere støjniveau.

Nu er legetøjet bevidst bredt ud i flere zoner, så der er skabt bedre mulighed for at "beskytte" sin leg og finde ro til fordybelse. Den følgende opgave ligger i, at det pædagogiske personale følger op og er bevidste om det processuelle, nemlig det vi tilbyder i forhold til de fysiske rammer. Vi skal sikre, at legetøjet er i de zoner, de skal være, at legetøjet stilles så det indbyder til leg og at vi organiserer os efter, hvor børnene er, så vi kan hjælpe med at støtte op på måder, der beskytter de igangværende lege i de forskellige zoner osv.

Vi har ikke de bedste muligheder for at tilbyde rammer til vild leg eller grov motorisk udfordrende lege på stuerne i børnehaven. Vi har derimod en have med masser af udfoldelsesmuligheder.

I vores pædagogiske praksis kommer børnemiljøet i spil når:

Vi indretter vores rum/stuer efter gruppens behov.

Vi inddrager børnenes kreationer som en del af det æstetiske udtryk på stuen og på gangene.

Vi tager hensyn til barnets privatliv på toilettet.

Vi, som personale, taler med børnene om, hvordan vi taler til/med hinanden, hvordan vi er gode venner, og om at tale med små stemmer, så vi får en god stemning rundt på stuerne.

De voksne har fokus på god håndhygiejne.

De voksne ser, og hører det enkelte barn.

I Ulvemosehuset bestræber vi os generelt på, – så vidt det er muligt – at dele børnegrupperne op i mindre grupper i løbet af hele dagen, for at skabe bedre rammer for trivsel og læring. Blandt andet spiser vi i små grupper, fordi det indbyder til samtale og fællesskab.

I vuggestuen går vi i garderoben og på badeværelset med et par børn ad gangen, da det giver bedre mulighed for, at den voksne kan interagere med det enkelte barn samt hjælpe barnet med at øve selvhjælpenhed. Derudover har vi i løbet af dagen aktiviteter med en mindre gruppe af børn, fordi det giver plads til fordybelse og vedholdenhed.

Vores legeplads er opdelt i forskellige Zoner som er lav, middel og højaktivitetszoner. Det betyder, at det fysiske læringsmiljø på legepladsen indbyder til både fordybelseslege og til aktive lege med bevægelse og fart. Lav og middel aktiviteter/lege kan være at plukke blomster i små kroge, bygge små huler i buske, eller finde dyr, frugter eller kastanjer. Vi har en sandkasse, en lille skov og flere legehuse, som indbyder til rollelege eller en stund, hvor børnene kan fortælle hemmeligheder og ligge planer uden forstyrrelser fra voksne. Højaktivitetslege med masser af bevægelse kan være at løbe op og ned ad vores bakke – eller ved at benytte klatrestativet, vi et træ man kan klatre i, der er balcestammer, cykelbaner og det vilde. Derudover er der gynger, samt en stor og en lille rutsjebane. Børnenes perspektiv er en vigtig stemme ind i 'deres' vurdering af det miljø de færdes i hver eneste dag. Det er vi blevet endnu mere bevidste om i arbejdet med de styrkede læreplaner og er et område vi vil styrke i den kommende tid.

Der er dækket op til mad i det lille køkken. A inviterer B til mad. Børnene sidder rundt om bordet og taler om, hvad der er på tallerknerne. De skåler og er glade.

De seks læreplanstemaer

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

I Ulvemosehuset er vi optaget af ”det hele barn”, og af hvordan vi danner rammer og forudsætninger for et trygt, udviklende og læringsdueligt miljø, hvor alle børn har retten til at være sin egen og være en værdig del af- og bibringer til vores fællesskab.

Ingen mennesker er en ø, vi er alle gensidigt afhængige af det fællesskab vi indgår i.

Vi ser det som er en kontinuerlig vekselvirkning mellem én selv og den anden/de andre, vi er bevidste om, at det er i det felt, vi mennesker danner erfaringer og oplevelser af, hvem vi er som menneske.

Følgende vil vi give eksempler på tilgange vi har i forhold til vores rolle som meddanner af børnenes personlige muligheder for en sund udvikling mod en stærk tro på sig selv og verden.

Med et Systemisk Narrativt blik.

Den historie vi er med til at fortælle om barnet og med en forståelse af, at barnet bevæger sig mellem mange arenaer og kontekster.

En særlig form for anerkendelse.

Med nysgerrighed og åbenhed at møde barnet der hvor det er.

Det er vigtigt for os, at alle børn mødes med respekt både børnene imellem og mellem barn/voksen. Et menneskes alsidige personlige udvikling kan som sådan ikke afgrænses eller skifte mellem nogle gange at have betydning og andre gange ikke.

Faktisk ser vi dette læreplanstema som helt overordnet og fundamental for reel mulighed for al udvikling.

Hvad enten vi planlægger gruppedelinger, aktiviteter ja, selv mødeskema, så er det på baggrund af nogle pædagogiske reflekterede overvejelser omkring, hvordan vi bedst sikre en tryk og omsorgsfuld hverdag for børnene. Hvis vi vil lykkes med, at børnene oplever sig som værdige både i sig selv og i fællesskabet, må vi voksne gå forrest.

Altid at byde ordentlig godmorgen, når børn og personale møder ind.

Vi kommunikerer respektfuldt til- og om børnene, forældrene og hinanden.

Vi lytter, når børnene er kedede af det, blevet uvenner, vi lytter også til alt det, der ikke bliver sagt højt.

Vi lytter, når børnene er glade, i gode lege og har samtaler og forstår, at vi også her kan blive rigtig kloge på børnene – både den enkelte og gruppen.

Planlægge aktiviteter der sikrer succes for barnet/børnene. Børnenes perspektiv og processen i sig selv er afgørende.

Det, at være succesfuld, kan aldrig *kun* være til stede, når alt lykkedes for en!

Livet er, som bekendt, en kombination af godt og ondt, glæder og sorger og succes er betinget af, at vi mennesker kan håndtere og agere i dette. Børnene er i starten af deres liv og har så meget at øve sig på, og netop dette, at noget går imod en, kan være så svært at rumme.

Vi ser det, som et vigtigt element i børnenes dannelse, at de også lære at navigere og agere hensigtsmæssigt i konfliktfyldte situationer.

Her vil vi give eksempler på, hvordan vi i helt konkrete situationer og sammenhænge praktiserer vores pædagogiske tilgange.

På legepladsen er to børn fra vuggestuen blevet uenige om, hvem af dem der havde en cykel først. Børnene virker begge meget frustreret de græder, råber og ender med at slå hinanden. En voksen fra vuggestuen, som har overværet situationen, er hurtig henne hos dem. Hun sætter sig på hug, holder om begge børnene og spørger dem stille og roligt om, hvad der er sket. Børnene taler hurtigt og i munden på hinanden. Hun hjælper børnene til at falde lidt til ro, kigger dem ind i øjnene og fortæller dem, at hun godt kan se, at det er svært. Hun hjælper børnene til hver især at fortælle deres oplevelse af, hvad der er sket. Hun spørger, om hun må hjælpe dem og signalerer tydeligt, at hun vil dem og anerkender deres frustration. Ingen af børnene græder længere, men holder fortsat begge på, at cyklen var deres. Den voksne spørger ind til det, børnene har fortalt hende og hinanden, de har alle tre en snak frem og tilbage. Den ene af børnene er ved at græde igen, og hun spørger nu, om hun skal hjælpe dem med at finde en cykel mere. Det barn, som var begyndt at græde igen, tager hendes hånd. De rejser sig, den voksne spørger barnet, som fik cyklen, om det er okay. Det virker sådanne, og hun og det andet barn, går i skuret og finder en cykel mere.

Kort efter ser vi, at børnene leger sammen og har en god leg med cyklerne.

Et par drenge i børnehaven spiller vendespil. Det virker som en god leg. Flere andre børn sidder rundt om dem og kigger på. En af pigerne spørger, om hun må være med. Drengene svarer ikke og pigen spørger igen, sådan gør de et par gange og pigen virker nu til at blive irriteret. Pigen

vender sig mod den voksne¹ som sidder hos dem, hun fortæller, at hun vil være med. "Det kan jeg godt høre", siger den voksne. "Jeg tror bare, at drengene koncentrerer sig om spillet og gerne vil spille alene lige nu". Den voksne tilbyder pigen at sidde på skødet, det vil pigen gerne og den voksne giver et lille kram. De kigger sammen på drengenes spil. Da spillet er færdigt, spørger den ene dreng pigen, om hun vil være med. Den voksne spørger, om hun også må være med, det må hun gerne. Drengene fordeler begge kortene på bordet, den anden dreng spørger de to børn, som stadig sidder ved bordet, om de også vil være med. De sidder alle seks og hygger sig med vendespillet.

I skolegruppen "leger" børnene og den voksne skole. Børnene har alle modtaget en opgave. Den voksne viser, hvordan opgaven skal løses og spørger om de ved, hvad de skal. Alle svarer ja og mange går i gang. Én af pigerne sidder imidlertid og ser lidt trist ud. Den voksne sætter sig ved siden af pigen og spørger hende, om hun synes, den er svær. Den voksne tilbyder at hjælpe, og stille og roligt kommer pigen i gang med opgaven. Den voksne siger til pigen, at hvis det er okay med hende, vil hun kigge til de andre børn. Pigen nikker og arbejder videre med opgaven. Efter lidt tid, siger pigen til den voksne, at der er noget, hun ikke kan finde ud af. Drengen, som sidder ved siden af pigen, siger, at han gerne vil hjælpe hende. Pigen smiler.

Det er vigtigt at sige, at omsorgsfuld anerkendende pædagogik ikke er noget, man tager på, når man møder på arbejde, men en faglig og personlig udvikling i evig bevægelse mod et ønske om at give børnene, de bedste rammer for en sund alsidig personlig udvikling.

¹ Personalet havde i noget tid arbejdet med pigen, som ofte endte i konflikt med de andre børn for eksempel i situationer som denne. Pigen ville måske have taget nogle af brikkerne, måske smidt dem på gulvet eller lignende.

Det var den voksnes vurdering, at både pigen og drengene her ville være i stand til at håndtere denne potentielle konflikt og dermed have mulighed for at se, hvordan det ville udvikle sig.

Social udvikling

”Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

I Ulvemosehuset lægger vi vægt på at alle børn oplever sig som en betydningsfuld bidragsyder i flere fællesskaber!

At have en god ven, og være en del af et fællesskab, medvirker til at skabe trivsel for barnet. Vi hjælper med at udvikle positive strategier til både at indgå i socialt samspil samt konflikthåndtering. Vi støtter barnet i at udtrykke sig verbalt og nonverbalt, samt til at kunne sige fra, når egne grænser overtrædes. Ligeledes taler vi med børnene om forskellighed, herunder at vi tænker og handler forskelligt. Vi har både fokus på de sociale fællesskaber i voksenstyrede aktiviteter i større og mindre grupper samt i den frie leg.

De voksne agerer som rollemodel i det pædagogiske læringsmiljø, hvor børnene kan spejle sig i det de ser og hører i dagligdagen. Der fokuseres på den ønskede adfærd frem for at kommentere/rette på negativ adfærd. Herigennem viser vi børnene at have tolerance og forståelse over for hinanden, også selvom der opstår en forskellighed. Vi italesætter overfor børnene, hvad andre børn har som styrke og anvender disse ressourcer ind i den demokratiske dannelse. Barnets hjælpsomhed italesættes, når det venter på tur, siger goddag og farvel osv.

I Ulvemosehuset øver børnene sig dagligt i at indgå i fællesskaber, i en vekselvirkning mellem egne behov og hensynet til fællesskabet. Igen vil vores krav og forventninger til det enkelte barn være forskellige, da ikke alle børn er samme sted i forhold til udvikling og dannelse. Nogle gange skal vi arbejde med nogle mere basale og grundlæggende ting hos det enkelte barn før barnet får en forståelse af hvad det vil sige at være en del af et fællesskab. Andre gange kan der stilles alderssvarende krav og forventninger til barnet.

I daginstitutionen har vi en særlig opgave i at øve deltagelse i forskellige forpligtende fællesskaber, da netop dette er vanskeligt at øve hjemme, hvor barnet ikke møder store børnegrupper og mange voksne hver dag. Vores praksis tilrettelægges under hensyn til børnenes perspektiv, dette sker både på baggrund af observationer af børnenes interesse og optagethed og gennem at give barnet indflydelse og egen virksomhed.

Vi skal åbne barnets verden ved at introducere og inddrage det i fælles beslutninger, der sker gennem opmuntring til deltagelse i demokratiske beslutninger, barnet skal stilles overfor simple

valg, det kan håndtere og har kompetence til. Her vil barnet blive øvet følelsesmæssigt og trænet i at kunne bære, at det ønskede ikke altid bliver til noget, fordi den demokratiske beslutning måske gik i en anden retning.

Vi vil gerne at børn erfarer, at vi er forskellige og rummer forskelligheden i et fællesskab, hvor vi lærer at drage omsorg for og tage hensyn til hinanden. Dette gælder både ved voksen-barn og barn-barn. Dette gør vi ved at være i øjenhøjde med barnet og være nysgerrig på barnets intentioner. Vi hjælper børnene med at sætte ord på følelser og intentioner og hjælpe dem til handlemuligheder, når der er udfordringer - både ved de svære og de spændende.

Barnet skal være et skattet medlem af børnefællesskabet. Vi har ansvaret for, at alle børnefællesskaber er givende for alle. Børnefællesskaberne er både egne selvvalgte fællesskaber, hvor en mindre vennegruppe finder sammen, samt de voksenunderstøttede fællesskaber. Hvis børnefællesskaberne ikke fungerer, griber vi ind. Det kan være ved at sætte en lille gruppe børn sammen, for der igennem at sikre trivsel hos alle. Det kan også være, at vi igangsætter aktiviteter med udgangspunkt i interesserne hos det barn, der skal have hjælp til at komme ind i fællesskabet. Vi positionerer os ofte ved siden af børnefællesskaberne. Vi observerer, holder øjemed, inspirerer eller er med til at hjælpe børnene hvis de har behov for det.

Vi observerer, at en dreng i en gruppe på 4 ofte tager styringen i lege, han kræver at de andre indretter sig efter hans vilje. Gruppen observeres af personalet, som er opmærksomme på problemet. Personalet griber ind, når situationen er ved at opstå – inden selve konflikter opstår og giver de andre mulighed for at bestemme og forsøger at komme frem til en demokratisk beslutning. Dermed lærer børnene, hvad der kommer flest muligt til gode.

Kommunikation og sprog

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtiltagelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

I Ulvemosehuset er fokus især rettet mod sociale kompetencer og sprog. Vi brænder for at inkludere børnene i fællesskaber og for børnenes sproglige udvikling. Vi tilstræber at planlægge og gennemføre aktiviteter ud fra det enkelte barns og fællesskabets behov.

Vi arbejder med ugeplaner, måneds planer og årshjul, som tager sit udgangspunkt i børnenes læringsparathed, alder, kompetencer, kommende overgange, eventuelle særlige behov og i forhold til vores læreplaner.

Barnet udvikler sine kommunikative kompetencer i et socialt samspil med dem, der omgiver dem forældre, pædagoger og andre børn. For det lille barn sker kommunikationen med andre især igennem lyde, pludre og gråd, blikkontakt og gennem gestik og bevægelse med kroppen. I takt med at barnet modnes, vil det være i stand til at deltage i små "samtaler", hvori der indgår en vekselvirkning mellem at lytte og tale og kunne rette opmærksomhed mod noget fælles tredje. Når barnet er omtrent et år gammelt, vil det kunne sige det første ord og det vil nu være i stand til at indgå i små dialoger, hvor sproget og det udtalte ord, gradvist får en større betydning i samtalen og det kommunikative samspil. I begyndelsen er det, det passive ordforråd, der vokser. I løbet af barnets 2. leveår kommer barnets ekspressive sprog til.

Sprog og kommunikation er en vigtig del i den alsidige personlighedsudvikling og de sociale kompetencer. Barnet kognitive udvikling hviler på sproget, på sprogforståelsen, evnen til at ræsonnere og løse problemer. Det har betydning for barnets evne til senere at forstå matematiske, naturvidenskabelige og sproglige begreber og tænke abstrakt. Som pædagoger i Ulvemosehuset sikrer vi, at der er et sprogligt udviklende læringsrum omkring børnene. Vi italesætter det vi gør, det vi ser omkring os og det barnet gør. Vores sprog er præcist og vi er omhyggelige med at bruge de rigtige begreber. Det er ikke ligegyldigt, om vi taler om en stol eller en taburet. Bøgerne bliver ofte suppleret med konkrete, som bygger bro mellem det talte sprog og det visuelle, Det sker igen gennem det nuanceret sprog, hvor der introduceres nye ord og begreber i takt med at barnet udvikler sig. De nye begreber forklares, vi taler om følelser og lader som om.

Vi arbejder med uge og måneds planer og årshjul, som tager sit udgangspunkt i børnenes læringsparathed, alder, kompetencer, kommende overgange, eventuelle særlige behov og i forhold til vores læreplaner. I vores planlægning har vi taget udgangspunkt i forskellige behov. Vi er bevidste om børnenes leg. Vi leger med for at nuancere legen og udfordre børnene i deres leg. Vi er i øjenhøjde med børnene, vi sidder på gulvet/jorden, på knæ og på hug, ved større børn på en lav stol altid i øjenhøjde med barnet. Vi har 5 turtagning dvs. når vi snakker med et barn, kigger vi det i øjnene og taler sammen med barnet frem og tilbage 5 gange.

Vi stiller åbne spørgsmål, inviterer til deltagelse og sørger for at være nysgerrige på børnenes perspektiv og tale ind omkring følelser med dem. Det er vigtigt at være opmærksom på at tale i forskellige tider, bruge forholdsord, tillægsord, at tale i ental og flertal, at være opmærksom på at sige til barnet læg skeen foran glasset, hæld vandet i glasset, stik gafflen ned i kartofflen, læg spegepølsen oven på brødet og tag en bid med tænderne osv.

Der skal altid være bøger tilgængeligt i forskellige aldersklasser og interessefeltter, barnet skal lære at respekterer bøger, behandle dem ordentligt, læse i dem og snakke om dem. Vi arbejder med LæseLeg, personalet læser en bog sammen med barnet, medarbejderen kigger barnet i øjnene og taler om bogen, alt efter alder arbejder man med bogen og her er 5 turtagning vigtig. Når det pædagogiske personale laver en aktivitet som LæseLeg er man fredet, dvs. man bliver siddende, de andre personaler tager sig af alt der sker omkring rundt omkring. Det er vigtigt at kunne fordybe sig i kommunikation om det er en samtale om et emne eller en hverdagsting, om det er en aktivitet eller en bog, barnet skal have mulighed for uforstyrret fordybelse sammen med en voksen eller et eller flere børn.

I Ulvemosehuset sprogvurderer vi to gange i den tid barnet er hos os. Omkring dets 3-års fødselsdag og igen lige inden skolestart. Når vi har lavet sprogvurderingen, analyserer vi dem. Er der

børn, der har behov for en fokuseret indsats? Er der områder vi ikke har været nok opmærksomme på, er der pædagogisk indsats som er nødvendig. Vi justerer vores praksis på baggrund af vurderingerne og er altid opmærksomme på, hvordan det ser ud det efterfølgende år

Vi har sprogstøtte fra Logopæd som undersøger barnets udfordringer og evt. henviser til sproghuset, hvor barnet kan komme i en periode. Logopæden vejleder det pædagogiske personale og forældre i videre forløb.

Det enkelte barn skal føle sig glad og tryk i fællesskabet for at kunne udfolde sig bedst muligt. Fællesskabet skal kunne bære, at der er børn, der i perioder måske bidrager mindre end andre børn eller at der er børn der bidrager for meget. Det er vigtig social træning at lære at lytte og vente på tur. Sproget udvikles især gennem aktiv deltagelse men også gennem observation af andre bidrag og påvirkning. Nogle gange er fællesskabet styret og reguleret af en voksen, andre gange er den voksne mere ved siden af hjælpende og understøttende af leg, så den ikke går i stå og bliver ved med at udvikle sig. Det er vigtigt at den voksne positionerer sig, så børneperspektivet er i højsæde. Det kan være gennem inddragelse af barnets interesser eller ved at give barnet meget plads i aktiviteten.

LæseLeg bliver hyppigt brugt til at konkretisere det skrevne ord. Bogen "Den lille røde trolldriller sin ven" er en stor succes. Trollden laver mad med forskellige ingredienser og det konkretiserer vi ved at få børnene til at smage, dufte, røre ved disse ingredienser. Derved udvikles ens mad-mod og nysgerrighed.

Krop, sanser og bevægelse

"Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relations dannelse udgår fra kroppen".

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

I Ulvemosehuset er det en vigtig del af hverdagen, at børnene bevæger sig så meget som muligt, både i tilrettelagt bevægelse og i impulsiv bevægelse, den tilrettelagte bevægelse har til hensigt at lære barnet om sin krop og væsen, hvordan fungerer min krop, hvad kan jeg med min krop, hvad kan jeg bruge den til. Pædagogerne tilrettelægger forløb hvor kroppen og bevægelse er i centrum. Det kan være et yogaforløb, hvor børnene skal være forskellige dyr, bevæge sig som dem og sige som dem, det udvikler sig gerne til næste dyr og vildere dyr, for igen af blive til de rolige dyr, som måske til sidst sover. Igennem det forløb lære børnene at mærke deres sanser og

bevæge sig på anderledes måder, som igen udfordrer intellektet. I børnehaven kan yoga udvides til vanskeligere stillinger, der kan indgå massage, hvor børnene masserer hinanden, hvor igennem de lærer at indgå i gensidige relationer på en anden måde og får en forståelse for andre.

Børn lære gennem kroppen og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen gennem ro og bevægelse lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel. Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden samt følelsesmæssige og sociale processer ligesom al kommunikation og relations dannelse udgør fra kroppen.

Læringsmiljøet er hele dagen og skal give alle børn, herunder de børn som har begrænset erfaring med kroppen, sanser og bevægelse, mulighed for at deltage i fællesskaber, aktiviteter og leg, og det pædagogiske personale er ansvarlige for at tilrettelægge et læringsmiljø, der motiverer børn til at bevæge sig ved at vise glæde ved bevægelse og kropslig udfoldelse.

Gennem krop og bevægelse indgår børn i en aktiv og dynamisk proces med omverden. Via samspillet udvikler og lærer børn, at miljøet kan erobres og udfordres i takt med kroppens motoriske og bevægelsesmæssige udvikling, desuden er kroppen et stort og sammensat sansesystem, der udgør grundlaget for erfaring, viden og følelsesmæssige og sociale processer samt kommunikation, ved at sætte fokus på kroppen og sikre dens udfoldelsesmuligheder lægges grundlaget for fysisk og psykisk sundhed.

F.eks. har vuggestuebørnene i Ulvemosehuset altid adgang til bevægelse, vi har et aktivitetsrum, hvor børnene spontant kan finde redskaber til at udfolde sig, vi har ribber, bolde, traktorer, balancébane, krybetunnel, insektbiler, hulhopringe og musik. Børnene spørger til en ting og personalet finder det frem.

Sanserne er børns adgang til verden og fundamentet for at opfatte og begribe verden, Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte stimulering af de tre motoriske grundsanser, den taktile sans, den vestibulære sans/labyrintsansen og muskel/led/sansen i samarbejde med de fire øvrige sanser lugt, syn, smag og hørelse. Det har afgørende betydning for barnets motoriske udvikling og automatisering af bevægelse, såvel grovmotorik og fin motorik.

I bevægelsesfællesskaber udvikler barnet mestring af kropslige/sanselige indtryk og styrker sine evner til at aflæse, forstå og justere sig i forhold til andre børn og voksnes gestik, mimik og kropsligt udtryk. Bevægelse handler om børns aktive udforskning sammen med andre børn og aktive, pædagogiske personaler i et inkluderende børnefællesskab.

Natur, udeliv og science

”Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Pludselig var vi meget mere ude:

Corona situationen har i høj grad givet os en øget forståelse af værdien i udeliv. Vi har været nødt til at finde nye, spændende og lærerige måder at betragte dette læreplanstema på – og heldigvis! Vi har, i endnu højere grad end tidligere, fokus på, hvordan vi kan drage nytte af alle de muligheder vi har qua vores fantastiske beliggenhed. Vi ligger tæt på skov, strand, enge og har en stor dejlig legeplads med mange muligheder.

Vi har stor fokus på, at vi ikke *bare* går en tur eller *bare* går på legepladsen – altså blive skarpere på, hvad det er børnene viser os eller vi selv bliver inspireret af og nysgerrige på, når bare vi husker at være opmærksomme.

At alle børn i forhold til deres alder og udviklingstrin får mulighed for at udvikle givende læring og glæde for naturen og en begyndende forståelse for naturens betydning for os alle.

Læreplanstemaet:

Temaet har, i vores optik, mange lag, som vi vil forsøge at tydeliggøre.

Først og fremmest har vi mange overvejelser om, med hvilket narrativ vi præsenterer udeliv, både overfor hinanden og børnene men i høj grad også overfor forældrene.

Hvordan vi faciliterer meningsfulde processer i et barneperspektiv, er blevet et skærpet fokuspunkt for os.

Når vi kigger enkeltvis på de tre begreber natur, udeliv og science, får vi mulighed for at fordybe os i forståelsen af temaet og udvikle nye strategier og handlemuligheder.

Begrebet science giver så god mening, fordi det jo netop beskriver børns tilgang til verden - nysgerrige, undersøgende og at de så gerne vil lære nyt. Et science didaktisk greb giver os mulighed for at understøtte dette.

Hvis og fordi det skal lykkedes os at skabe grundlag for en science-pædagogisk tilgang, er det vigtigt, at vi forstår begrebets mening.

Vi, som voksne, er så vant til og måske ligefrem opdraget til at komme med svaret på børnenes spørgsmål og undren på deres verden. Vi er vant til at gå forrest og vise vej. Vi må turde at miste kontrollen for en stund og undres sammen med børnene - stilles os bag ved eller ved siden af.

Aktionslæring:

Med afsæt i aktionslæring får vi en ramme at sætte vores nysgerrighed for temaet på form. Det giver os et værktøj at arbejde efter. Desuden er aktionslærings form også et godt værktøj sammen med børnene:

I praksis:

Vi er optaget af, hvordan vi bringer alle vores årshjuls temaer i spil udenfor såvel som indenfor, for eksempel har vi et tema om H. C. Andersen, som måske umiddelbart klinger af indendørs aktiviteter. Her kan vi jo lige så vel læse et eventyr højt ude som inde eller gå tur og undersøge elementer fra eventyrene i naturen. Mange børn drager desuden nytte af at få "tingene" i hænderne og- eller nogen børn er stærkere visuelt.

I forbindelse med dette tema blev børnene i børnehaven nysgerrige på, hvordan man skriver med blæk og hvad blæk egentligt er - er det mon blæk fra en blæksprutte? Da vi/ børnene og os voksne ville Google os frem til et svar på vores undren, fandt vi en side på nettet, der viste os, hvordan man selv kan lave blæk. Vi skulle bruge ingredienser, som vi kunne finde i skoven. Dette førte os til en ny undren, vi skulle nemlig blandt andet bruge bark fra et Egetræ og Agern, og hvordan er det nu lige det ser ud?

Kultur, æstetik og fællesskab

"Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Igennem kreativ udfoldelse, skabes der ro, sanselighed og fordybelse. Tankerne kan flyde frit, sanserne stimuleres og der indgår æstetiske overvejelser. Måske bliver der klippet, tegnet eller malet og barnet introduceres til mange forskellige materialer ler, pap, papir, naturmaterialer, vandfarve, tuscher og meget andet. Børnene inspireres af hinanden og ofte er der en voksen, der sætter aktiviteten i gang og giver børnene en opgave.

I ulvemosehuset gør vi meget ud af kreative aktiviteter omkring årstids begivenheder. At klippe, klistre og gøre sig klar til en kulturel begivenhed i årstidshjulet, er en vigtig del af dannelse. Derigennem sanser barnet begivenheden på forskellige måder.

Det kan være Fastelavn hvor børnene dekorerer tønderne, hvor en voksne finder et snit til at tale om katte og med de store hvad fastelavn er og hvorfor vi holder det. Det giver barnet en indsigt i traditioner. Vi laver masker som forestiller forskellige dyr, ting eller væsner, herigennem får barnet mulighed for at forestille, og afprøve forskellige karakterer af deres væsen. Fællesskabet omkring begivenheden er af afgørende kontekst. Her er der nogle vigtige spilleregler som skal læres og bruges i barnets fremtidige konstellationer med andre børn.

Pædagogiske overvejelser over, hvordan børn får mulighed for at praktisere deres egen kultur i deres hverdag, danner grundlag for, at børn i dagtilbud oplever at udforske og eksperimentere med forskellige kulturelle udtryksformer. Det er gennem mødet med andre kulturelle værdier og udtryksformer – kunstnerisk, kulturelt, menneskeligt – at vi bliver bevidste om egne kulturelle rødder. Ved at skabe traditioner og udvikle en kulturel praksis i dagtilbud, kan børn blive inspireret til selv at lege, omforme og eksperimentere med de udtryk, de møder på deres vej.

Kultur for børn, kultur med børn og kultur af børn! De to første kategorier for børn og med børn dækker en bred vifte af de kulturtyper, som mange børn i et eller andet omfang har kendskab til, herunder blandt andet teaterforestillinger, musik, og museer. Disse kategorier kræver, at voksne enten formidler kulturen, deltager i- eller præsenterer børnene for kultur. Den sidste kategori kultur af børn eller børns egen kultur. Den bygger på forståelse af, at børn i sig selv er kulturskabende. Kort sagt kan man sige, at det er de kulturelle udtryk og værdier, børn selv frembringer i deres gøren og laden – det er de kulturelt formgivende processer, der skaber mening og betydning for børnene i øjeblikket. Det kan være udtryksformer som rim, remser, sange, vitser, lege, men også mere æstetiske udtryk som rytmer og gangarter. I arbejdet med at udvikle børns kulturelle udtryksformer og værdier, er alle tre former for kultur vigtige at have for øje i det pædagogiske arbejde.

For at støtte op om en udvikling af børns kulturelle udtryksformer og værdier giver vi i Ulvemosehuset børnene mulighed for at opleve teaterforestillinger, museumsbesøg og egne udstillinger. Kultur, æstetik og fællesskab et bærende tema igennem mange af aktiviteterne i huset, det spænder vidt fra egne produktioner til kulturelle oplevelser udenfor huset. Skolegruppen har et tema i november om "Folk og fæ i Kardemomme by" hvor de til afslutning tager i Bellevue teater og ser forestillingen. De bliver præsenteret for klassisk og moderne litteratur, vi har i januar H.C. Andersen som fokus både i det læste, lydbøger, det set og det kreative.

Børnene bliver præsenteret for forskellige madkulturer gennem vores mad fra Fru Hansens kælder. Børnene tager del i folkelige og egne traditioner som påske, høstfest, kirkebesøg, halloween, jul mm. I ulvemosehuset tager vi gerne på besøg hos børnene. De pædagogiske personaler er rollemodeller som selv danser, læser, spiller musik og maler og frem for alt er nysgerrige på hvordan børnene udtrykker sig og hvordan de oplever ting. Kultur, æstetik og fællesskab kan i relation til læreplansarbejdet i dagtilbud ses i sammenhæng med formgivende processer. Legende processer som børnene oplever som spændende og udfordrende, og som sætter følelser, spænding, angst, sjov og ballade i centrum. Legen er derfor et vigtigt element, da den udelukkende er på børnenes præmisser og derfor varetager børneperspektiv.

Påske - overlevering af en kulturel højtid.

Pædagogerne introducerer sangen: "Der var en lille påskehøne". Børnene viser aktiv deltagelse for aktiviteten, hvor gentagelse af nye ord og fagter udvider børnenes ordforråd.

Evalueringskultur

”Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51

Det er ikke et lovkrav at beskrive dagtilbuddets dokumentations- og evalueringspraksis i den pædagogiske læreplan, men det kan være en fordel i udarbejdelsen af læreplanen at forholde sig til den løbende opfølgning og evaluering af indholdet i læreplanen.

Evaluerings kultur

Ulvemosehuset pædagogiske refleksioner med udgangspunkt i ”Den styrkede pædagogiske læreplan” evalueringskultur, er med til at give vores institutionsbørn en udviklende hverdag.

De pædagogiske personale skal turde undre sig, stille spørgsmål og reflektere over egne praksis. Evalueringskultur giver os pædagogiske værktøjer som hjælper at strukturere en løsning til et problem eller undring.

Den giver os en ramme til en systematisk udvikling i vores pædagogiske praksis.

Denne udvikling understøttes af fem procesredskaber:

Supervision

Supervision er en række samtaler mellem en medarbejder og en supervisor, der er trænet i at sætte gang i reflekterende processer. Supervision understøtter den individuelle faglige refleksion og udvikling. Supervisionen bygger på, at man sammen er nysgerrig på et konkret element i den styrkede pædagogiske læreplan. Supervisoren stiller spørgsmål, der er med til at udforske og udfordre den superviseredes forståelse af vedkommendes egen pædagogiske praksis i relation til elementet. Den kan foregå én til én, men kan også involvere et reflekterende team (treseks kolleger observerer samtalen og giver efterfølgende feedback). Formålet er, at den superviserede får

reflekteret over egen praksis og derved får øje på nye pædagogiske handlemuligheder. Gennem supervision opbygger den superviserede nye forståelser og ser nye handlemuligheder. Supervision giver mulighed for, at flere fra personalegruppen sideløbende kan superviseres om forskellige elementer i den styrkede pædagogiske læreplan.

Aktionslæring

Aktionslæring handler om at skabe en forbedret pædagogisk praksis på baggrund af ny faglig viden og en hypotese om dagtilbuddets udviklingsbehov. Det er personalegruppen, der indhenter den faglige viden, forfølger en undren over det eksisterende læringsmiljø og afprøver en ny praksis. Som dagplejer kan aktionslæring gennemføres, hvis flere med interesse for samme element arrangerer et fælles forløb.

Læringsnetværk

Et professionelt læringsnetværk er en form for studiegruppe mellem pædagogisk personale fra forskellige dagtilbud og evt. aktører fra relevante organisationer på området. Netværket dannes på baggrund af deltagernes fælles interesse for samme element i den styrkede pædagogiske læreplan. Læringsnetværket skal ledes af en udefrakommende, fx en konsulent, en underviser på pædagoguddannelsen eller en, der har erfaring med dagtilbud og med læringsledelse. Netværkslederens rolle er at sikre, at alle deltagernes viden og erfaringer kommer i spil, og at have indsigt i relevant forskning og anden viden. Til hvert møde medbringer deltagerne og netværkslederen ny viden om elementet ud fra forskning, undersøgelser eller dokumentation fra egen praksis, og deltagernes faglige viden og erfaringer kommer i spil i den fælles refleksion.

Besøgslæring

Besøgslæring handler om, at personale med samme uddannelsesbaggrund for en periode bytter arbejdsplads for at indgå i og blive inspireret af god praksis i et andet dagtilbud. I dagplejen kan udvekslingen foregå som en række besøg i en ny legestue. Udveksling skal foregå over et vist stykke tid, så man kan nå at komme i dybden og få en god fornemmelse af det dagtilbuds- og børnefællesskab, man besøger. Både den besøgende og personalet på besøgsstedet giver hinanden feedback inden for nogle på forhånd aftalte rammer.

Kollegial observation

Ved at observere en kollegas praksis får man et indblik i, hvordan man kan arbejde med det valgte element i den styrkede pædagogiske læreplan. Kollegial observation kan antage forskellige former. Den kan gennemføres som en observation af en mere erfaren kollega eller som en gensidig observation mellem to kolleger. Ved gensidig kollegial observation gentages observationen i en periode. Det vil sige fx tre-fem dages observation, en-to ugers pause og så igen tre-fem dages observation osv. I de mellemliggende perioder kan man evt. orientere sig om ny faglig viden om elementet i den styrkede pædagogiske læreplan, så I fastholder fokus og målet om, at der skabes et nyt og stærkere pædagogisk læringsmiljø.

Kilde: Redskab til forankringsproces 2018

Evaluering af pædagogisk praksis

Ulvemosehuset arbejder vi med Strategisk fokusering, vores første fokuspunkt er overgange, dette er i alle slags overgange fra et til noget andet. Vu finder et fælles punkt, som vi i grupper arbejder med. Neden for er det skema vi udfylder, igennem fokuspunktet evaluerer vi praksis.

Personalet er blevet introduceret til metoden, analysetrinet og formålet, muligheden for at ændre praksis.

Personalet har lavet observationer i forhold til fokuspunkt. Til Personalemødet i december blev personalet delt op i 2 grupper, en børnehavegruppe og en vuggestue gruppe, et personale fortalte om observationen og de andre lyttede, de lyttende talte derefter sammen, her handler det om fakta og ikke hvad vi syntes.

Herefter mødes alle og talte om, hvad det havde givet, a gøre det på denne måde, personalet tilkendegav at det var en meget effektiv måde at tale pædagogik og at ændre på praksis.

Personalerne har taget fokuspunkts beslutningerne med tilbage i hverdagen og ændret på praksis, personalet vil lave en ny observation af samme fokuspunkt til næste personalemøde hvor personalet igen vil blive delt ind i grupper osv.

Hvert andet år evaluerer vi læreplanerne, det gør vi på en personalelærdag, hvor vi gennemgår hele læreplanen og omskriver den hvis indholdet ikke stemmer overens med virkeligheden og vi tilføjer nye tiltag. Vi skriver nye historier og gennemgår den måde hvorpå vi arbejder med læreplaner, skal vi fortsat arbejde med Fokuspunkter, hvilken effekt har det i det pædagogiske arbejde, er det den mest givtige metode, er der kommet nye retningslinjer.

Skema til handling - indledning til overgange generelt

I et barns liv, og selvfølgelig også i daginstitutionen, er der rigtig mange overgange - store som små. Fra start i vuggestue til børnehave og skole og nogle gange også skift fra en institution til en anden. Børnenes hverdag er fyldt med overgange – aflevering om morgenen, i leg, samlinger, aktiviteter og meget mere til afhentning om eftermiddagen. Overgange er en betydningsfuld del af hverdagen, som det er vigtigt at have fokus på. Vi oplever ofte, at børn kan føle sig udfordret af de mange skift, og at det kan betyde noget for, hvorvidt vi kommer godt videre fra én aktivitet til næste.

Vi har derfor sat særlig fokus på disse skift og arbejder løbende med dette i vores handlingsplaner; og får dermed konstruktiv og udviklende mulighed for, på baggrund af pædagogiske overvejelser, at få blik for, hvor vi oplever, det som givende at ændre praksis.

Ulvemosehuset pædagogiske refleksioner med udgangspunkt i "Den styrkede pædagogiske læreplan" evalueringskultur, er med til at give institutionsbørn en hverdag, hvor de bliver hørt og set. Vores pædagogiske tiltag har til formål at optimere Ulvemosehusets pædagogik. Ved at give børnene værktøjer som styrker deres evner til at deltage i fællesskabet, får de forhåbentligt flere sejre og færre nederlag.

Praksis fortælling:

Peter er færdig med spise frokost. Døren ind til legestuen åbnes og Peter begynder at lege med gravkoen. - Jeg graver! Peter får øje på sin tøjkasse som står i vindueskarmen. Peter råber: – Min kasse! Tøj af, putte. Peter tager fat i X og råber: - Min kasse! X giver ham kassen. Peter begynder selv at tage sit tøj af og lægger det i kassen. Sut! siger Peter. X smiler og siger at Peter kan lege videre og at det lige om lidt er hans tur til at tisse og få skiftet ble. Derefter vil han få sin sut. Peter begynder på eget initiativ at hjælpe Ask med at tage strømperne af.

Skema til handling: - Vuggestuen dec. 2020

Overgang fra frokost til middagslur

INDHOLD

Hvad vil vi arbejde med:

Dagligdagen i et vuggestuebarns liv indeholder mange afbrydelser og overgange, som kan resultere i konfliktfyldte øjeblikke. Derfor vil vi arbejde for en blidere overgang i dagligdagsrutinerne.

MÅL

Hvad vil vi gerne opnå?

Vores mål er at de voksne, gennem en legende tilgang, understøtter barnets motoriske, sociale og alsidig personlig udvikling, så der opnås en roligere overgang fra frokost til middagslur.

Vi styrker børnenes selvtillid til at kunne selv gennem træning (selv tage tøj af og på, toiletbesøg mm.)

At børnene i et rimeligt omfang føler medbestemmelse, og at vi hjælper dem med at overvinde de udfordringer som følger med.

At børnene bliver gode til at samarbejde og spejle sig i hinanden.

At børnene finder ro i overgangssituationernes små enkle trin.

At børnene bliver mere selvstændige og stolte af selv at kunne klare praktiske opgaver.

At de større børn kan fornemme hinandens færdigheder og ressourcer, samt at fællesskabsfølelsen styrkes.

At børnene lærer at vente på at det bliver deres tur i en situation, hvor der også skal tages hensyn til andre.

TILTAG

Hvad vil vi gøre for at nå målet?

De fire voksne på stuen har en klar aftale om overgangs flow fra frokost til middagslur: hvem tager "toiletvagten" (skifte ble og toiletbesøg) og hvem som har "legestuevagten" (leg og omklædning før middagslur).

Målet med dette er at aflaste de voksne på "toiletvagten" da denne proces er meget tidskrævende.

Opgaverne løses således at de mindste børn prioriteres først (de er mest trætte).

Børnene på "legestuen" er sammen med to voksne som via den legende og anerkende tilgang, opfordrer børnene til at klæde om og lægge deres tøj i egen kasse på stuen. Kassen med det aflagte tøj tager barnet med ud på toilettet hvor det opbevares i deres "blekasse".

ANSVARLIG

Hvem gør hvad?

Alle voksne på stuen.

<p>Børnene på "toilet" er ligeledes sammen med to voksne, som hjælper dem med bleskift/toiletbesøg. Når toiletbesøget er overstået, ledes børnene tilbage på stuen sammen med deres tomme kasser. På den måde får man et overblik over hvilke børn der er skiftet.</p>	
<p>TEGN: Hvad vil vi se efter for at vurdere om vi er på vej til at nå målet?</p> <p>At børnene selv tager initiativ til klæde om, med hjælp fra en voksen. At børnene genkender rutine og finder ro i den handling. At der er mere ro og fordybelse. At der færre konflikter. At børnene hurtigere falder til ro, inden de skal sove til middag.</p>	
<p>OPFØLGNING: Hvordan og hvornår vil vi vurdere, om vi har nået målet?</p> <p>Løbende fælles refleksion!</p>	<p>ANSVARLIG Hvem gør hvad? Alle voksne på stuen</p>

Skema til handling: - Børnehaven dec. 2020

Overgang fra haven til stuen

INDHOLD Hvad vil vi arbejde med: Vi oplever. At flere af børnene kan være svære at få med ind fra legepladsen.	
MÅL Hvad vil vi gerne opnå? Vi vil gerne opnå, at alle børn kommer ind samtidig. Dette skyldes primært at: -undgå at blive irettesættende overfor de børn, der ikke vil med ind. -ikke være voksne nok til at kunne hjælpe de børn, der er gået ind. -få vanskeligere ved at nå de ting, vi i øvrigt skal.	
TILTAG Hvad vil vi gøre for at nå målet? Vi vil prøve at alle børn følges ind med en voksen på skift i 4 hold – i de grupper børnene kender fra samlinger og frokost.	ANSVARLIG Hvem gør hvad? Den gruppe børn vi har siddet med til frokost, går vi også ind med. Så alle voksne har ansvar
TEGN: Hvad vil vi se efter for at vurdere om vi er på vej til at nå målet? Vi vil være opmærksomme på, om det bliver nemmere og mindre udfordrende at de specifikke børn kommer ind fra haven. Om det kommer til at have nogle uhensigtsmæssige konsekvenser for andre børn.	
OPFØLGNING: Hvordan og hvornår vil vi vurdere, om vi har nået målet? Det vil vi løbende tale om og orientere hinanden om oplevet episoder. Vi vil ved næstkommende p-møde lave en grundigere analyse og evaluering af vores handleplan	ANSVARLIG Hvem gør hvad? Alle voksne på stuen

Skema til handling: Vuggestuen jan. 2021

Overgang fra samling til tur eller aktiviteter

INDHOLD Hvad vil vi arbejde med: Dagligdagen i et vuggestuebarns liv indeholder mange afbrydelser og overgange, som kan resultere i konfliktyldte øjeblikke. Derfor vil vi arbejde for en blidere overgang i dagligdagsrutinerne.	
MÅL Hvad vil vi gerne opnå? Vores mål er at de voksne, gennem en legende tilgang, understøtter barnets sociale og alsidig personlig udvikling, så der opnås en roligere overgang fra samling til tur eller aktivitet. Vi vil gerne at børnene finder ro i overgangssituationernes små enkle trin og færre konflikter opstår. Vi vil gerne at børnene bliver mere fortrolige med den visuelle kommunikation brugt på stuens tavle (piktogrammer). Vi vil opnå en tydeligere kommunikation imellem de voksne på stuen via en bedre planlignende af ugens struktur. Vi vil styrke børnenes følelse af fællesskab. Vi vil gerne at børnene bliver gode til at samarbejde og spejle sig i hinanden.	
TILTAG Hvad vil vi gøre for at nå målet? De fire voksne på stuen har en klar aftale om overgangsflow fra samling til tur eller aktivitet. Planlægning er alfa og omega til denne overgang. Den daglige visuelplan (piktogrammernes tavle) skal være klar til dagens tur eller aktiviteterne. Dette understøtter den verbal kommunikation mellem de voksne og børnene på stuen. Tydelighed formindsker misforståelser voksne imellem. Den voksen der lukker dagen før, har ansvar for at tavlen er klar til dagens aktiviteter. Det vil sige, at mandagstavle skal være klar om fredagen, osv. Aktiviteter og ture skal aftales månedsvis, på personale møde eller mandagsmøde.	ANSVARLIG Hvem gør hvad? A. har ansvar for at planlægge den ugeligt struktur i samarbejde med alle voksne på stuen.

<p>Forberede børnene om det der skal ske, det er vigtigt at "informationerne" gives når vi holder samling. Børnene er samlede og der er mere ro og fokus.</p>	
<p>TEGN: Hvad vil vi se efter for at vurdere om vi er på vej til at nå målet?</p> <p>At kommunikation voksne imellem er mere tydeligt. Målet er et bedre dagligdag med glade voksne og børn. At børnene genkender rutine og finder ro i den handling. At der er mere ro og færre konflikter. At børnene falder hurtigere til ro i den handling der er i gang med.</p>	
<p>OPFØLGNING: Hvordan og hvornår vil vi vurdere, om vi har nået målet?</p> <p>Løbende fælles refleksion!</p> <p>Januar 2021</p> <p>Vi oplever at dagligdagen på stuen er mere overskuelig når man har en tydelig struktur. De pædagogiske handlinger (tur eller aktiviteter) får mere dybt og der er en bedre udnyttelsen af den planlagt tid. Børnene bliver mere vandt til at bruge piktogramtavle og finder stor glæde i den.</p>	<p>ANSVARLIG Hvem gør hvad? Alle voksne på stuen</p>

Skema til handling Børnehaven jan. 2021

Overgang fra frokost til garderobe til legeplads

INDHOLD Hvad vil vi arbejde med? Med overgangen fra frokost - til garderobe og på legepladsen. Vi oplever en del kaos, i den sammenhæng, som vi gerne vil mindske.	
MÅL Hvad vil vi gerne opnå? Vi vil gerne gøre overgangen mere rolig og sikre en god start til leg og aktiviteter på legeplads. Vi vil gerne skabe ro og rum til at børnene i højere grad kan udvikle større selvhjulpethed. Vi vil gerne skabe ro og rum til de børn, der har brug for lidt ekstra tid og som ikke bryder sig om alt for mange ting på en gang.	
TILTAG Hvad vil vi gøre for at nå målet? X. bord rejser sig først efter frokost, de går alle på legepladsen. J. bord rejser sig, J. henter E. og F. fra ulvestuen, som hjælper hende med at gøre børnene klar. Ulvebørnene går i garderoben.	ANSVARLIG Hvem gør hvad? X. går først på legepladsen. E. og F. går på legepladsen. J. putter barn/børn og på legepladsen
TEGN Hvad vil vi se efter for at vurdere, om vi er på vej til at nå målet? Kan vi se at støjen og uroen mindskes. Oplever vi færre konflikter både i garderoben og efterfølgende på legepladsen. Være opmærksomme på om rækkefølgen virker i praksis.	
OPFØLGNING Hvordan og hvornår vil vi vurdere, om vi har nået målet? Løbende, på stuemøder og kommende p-møde	ANSVARLIG Hvem gør hvad? Alle

Skema til handling: Vuggestuen marts 2021

Bleskift og toilet besøg

INDHOLD Hvad vil vi arbejde med: Vi vil arbejde med:- Bleskift og toilet besøg på en et anerkende og genkendelig måde.	
MÅL Hvad vil vi gerne opnå? Vores mål er at de voksne, gennem en legende og anerkendende tilgang, understøtter barnets sociale og alsidig personlig udvikling. Vi vil opnå at børnene bliver mere kropsbevidste og selv opsøger toiletbesøg. Vi vil gøre toiletbesøg en naturlig del af bleskift rutine.	
TILTAG Hvad vil vi gøre for at nå målet? Vi prøver at gøre toiletbesøg mere attraktiv via "belønnings system": - hvert barn > 2 år har en lille kort med deres navn i. Kortene hænger bag de små toiletter og er i børnehøjde. Hver gang et barn sidder på toilet får de et selvvalgt klistermærke, det er irrelevant om de tisser eller ej. Ved at forberede barnet om det der skal ske, ved sætte ord i hver handling på en anerkendende måde. Vi respekter også manglende interesse for at sidde på toilet. Barnet skal føle sig klar til at selv tag initiativ.	ANSVARLIG Hvem gør hvad? Skift holdet
TEGN: Hvad vil vi se efter for at vurdere om vi er på vej til at nå målet? Vi er på vej til at nå målet, når vi kan se at barnet selv taget initiativ til at sidde på toilet. At toiletbesøg bliver en automatiserede handling i barnets hverdag.	
OPFØLGNING: Hvordan og hvornår vil vi vurdere, om vi har nået målet? Løbende fælles refleksion!	ANSVARLIG Hvem gør hvad? A. (pædagog på stuen) er ansvarlig for opfølgning.

BILAG

LæseLeg gør arbejdet med Den styrkede pædagogiske læreplan til – ja, en leg!

Den styrkede pædagogiske læreplan, 2018, Børne- og Socialministeriet

Ambitionen for den styrkede pædagogiske læreplan er, at læring ikke skal foregå i et bestemt tidsrum, men er noget, der arbejdes med gennem hele dagen.

"I LæseLeg er bøgerne afsættet for sproglige aktiviteter og lege, som kan flettes ind i de handlinger og aktiviteter, som børnene alligevel skal være en del af. På den måde møder børnene de samme nye ord og indtryk fra forskellige vinkler og i forskellige situationer," siger Christina Stær Mygind, projektleder for LæseLeg.

Læreplanen er tænkt som et redskab, der skal understøtte børnenes sociale, følelsesmæssige, kropslige, motoriske og kognitive læring og dannelse. Når vi arbejder med sproget og læsning i LæseLeg er dialogen i centrum, fordi vi ved, at det styrker børnenes kommunikative evner og evner til at indgå i sociale sammenhænge. De bliver samtidig vant til at læse bøger, som giver dem en dannelse og forberedelse til deres tid i skolen.

De seks læreplanstemaer

Ifølge Den styrkede pædagogiske læreplan skal hver institutions læreplan sikre, at læringsmiljøet understøtter børnenes brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer:

- Alsidig personlig udvikling
- Social udvikling
- Kommunikation og sprog
- Krop, sanser og bevægelse
- Natur, udeliv og science
- Kultur, æstetik og fællesskab.

Det brede læringsbegreb går hånd i hånd med LæseLeg, hvor det ikke kun handler om at læse en bog, men om at tilbyde børn en bred vifte af sproglige læringsmuligheder og aktiviteter.

"Jeg vil vove den påstand at lige meget hvilken LæseLeg-bog, du griber fat i, så vil det være muligt at arbejde omkring alle læreplanens temaer. Derfor er der ingen undskyldning for ikke at arbejde med LæseLeg. Det er dog vigtigt at understrege, at Læse Legs boghæfter er til inspiration. Vær opmærksom på børnegruppens nysgerrighed og energi og brug boghæftet som afsæt for aktiviteter, samtaler og lege, som I kan bygge videre på ud fra børnenes interesser," siger Christina Stær Mygind.

Sprogarbejde skal ikke isoleres

Det er et krav i Den styrkede pædagogiske læreplan, at der skal være en sammenhæng mellem de seks læreplanstemaer. Det betyder, at det pædagogiske personale ikke længere kan betragte sprog og kommunikation som noget, man arbejder med adskilt fra de andre fem temaer. De sproglige læringsmuligheder skal indtænkes i alle rutiner og i såvel planlagte som spontane aktiviteter.

"Min oplevelse har været, at mange tidligere har tænkt læreplanen alt for snæver og siloopdelt, hvor det at arbejde med børns sprog foregik isoleret og ikke tænkt i sammenhæng med for eksempel temaet krop og bevægelse. Både Den styrkede pædagogiske læreplan og LæseLeg handler om at lade læring og sprog flyde ud i alle dagens aktiviteter, også de helt basale som at spise frokost og få tøj på," forklarer Christina Stær Mygind.

Det er netop inspirationen til, hvordan du får læringen fra bøgerne til at flyde ud i dagens og ugens aktiviteter, du kan finde i Læse Legs boghæfter. Du finder idéer til lege, natur-aktiviteter, musikalske og kreative aktiviteter, gode ord, som kan dramatiseres og konkretiseres og meget mere. Arbejdet med LæseLeg handler om langt mere end sprogudvikling. Det handler om at give alle børn de bedste muligheder for at kunne deltage på de mest mulige lige vilkår, når de når skolealderen. Ved at arbejde med børnenes ordforråd og kommunikative evner, kan vi nemlig mindske forskellene i deres faglige kompetencer senere hen.

FRI FOR MOBBERI

MOBNING OG TRIVSEL

Fri for Mobberi er udviklet til at forebygge mobning blandt børn i alderen 0 til 9 år og består af en kuffert med pædagogiske redskaber – for eksempel Bamseven, samtaletavler/plakater og rytmik. Disse redskaber gør det konkret at arbejde med et ellers abstrakt emne som mobning.

Fri for Mobberi har sin egen hjemmeside, hvor man kan læse mere.

Mobning skal bekæmpes med forebyggelse

Mobning opstår faktisk sjældent, når børnene i gruppen er gjort bevidste om, at der er forskel på at drille for sjov og drille for alvor. At det er sejt at kunne sige fra og hjælpe andre. Fri for Mobberi giver børnene nogle konkrete redskaber til at håndtere drillerier og mobning, ligesom materialet indeholder råd og information til forældre og fagfolk om deres vigtige rolle i det forebyggende arbejde.

“Det er tydeligt at se, at børnene er markant bedre til at tackle drillerier og mobning på de skoler og institutioner, som arbejder intensivt med Fri for Mobberi.”

Jan Kampmann, prof. ved Institut for Psykologi og Uddannelsesforskning, Roskilde Universitet

Mobning og Trivsel var Mary Fondens første indsatsområde. Det stod tidligt klart, at kampen mod social isolation også er en kamp mod mobning, fordi mobning handler om at udstille og udskille. I Mary Fonden har vi valgt at forebygge mobning gennem et fokus på trygge fællesskaber. Vi tror på, at stærke børnefællesskaber er den bedste vej uden om mobningen og ind i fællesskabet.

Mary Fondens vision inden for indsatsområdet Mobning og Trivsel er, at alle børn og unge skal kunne leve et liv, hvor de trives socialt, og hvor de føler sig som en accepteret og værdifuld del af fællesskabet.

Det er Mary Fondens mission at styrke børns sociale kompetencer og deres evne til at bidrage til og indgå i gode børnefællesskaber, fra de er helt små. Gennem udbredelse af viden, konkrete redskaber og helhedsorienterede projekter, primært i den offentlige arena, styrker vi børnefællesskabet og forebygger og afhjælper mobning blandt børn. Vi skaber håb for børn, der føler sig uden for fællesskabet – og de voksne omkring dem, ved at vise, at der er en vej tilbage i fællesskabet, og ved at motivere alle i fællesskabet til at tage ansvar for det.

FNs Verdensmål, verdensmål 4

Sikre alle lige adgang til kvalitetsuddannelse og fremme alles muligheder for livslang læring
Læring og trivsel går hånd i hånd, og arbejdet for at sikre børns trivsel og adgang til fællesskabet kan således ses som et bidrag til verdensmål 4. I en dansk kontekst må et ”dagtilbud af høj kvalitet” anses som et dagtilbud, hvor alle børn føler sig velkomne, accepterede og værdifulde. Særligt mål 4.1, 4.2 og 4.6 vurderes relevante for fondens arbejde.